

SINGVLARIA DICTA ETIAM NO
TABILIA COLLECTA ET NOTA
TA IN HOC BREVI COMPENDIO
PER ILLVSTREM DOCTOREM
DOMINVM MATHEVM MATTA
SELLANVM BONONIENSEM.

p Primo nota q in causis breui
oribz si iudex sit tabellio pōt
scribere acta & sniaz suā & ple
na fides ei attribuit p bar. i. l. iubemus &
sane C. de sacros. ec. & sic dēt limitari
quod not. Inno. i. c. cū a nobis extra de
testi. ubi uidet tenere contrarium.

Nota q i casibus siue causis talibus bre
uioribus probatō p unū testē idoneū in
telligit plena pbatō esse. & sic nō ē ne
cesse deueniri ad iuramētū necessarium
& similiter fama uidet hēre uim plene
pbatōis ar. l. ubi C. de iur. do. & hec re
gula uidet ēē de mēte bar. i. l. de mino
re & tormenta ff. de questio. & do. anto.
de bu. i. c. ueniēs el. i. extra de testi. & c.
i. extra de appell.

2 Nota q in iudiciis possessoriiis dicitur
agi de leui preiudicio. & iō probatō per
famā uel p unū testē uidetur hēre uim
plene probatōis. & hec sēsit bar. i. l. i. C.
quo. bo. & i. l. ii. §. fi. C. ubi in rē. act. &
sic nō ē necesse deueniri ad iuramentū
necessariū licet bar. uideat sētire cōtra
riū i. l. admonēdi ff. de iureiurā. i. ultia
cat. & i. extrauagati ad reprimē. i. uerbo
sūmarie.

3 Nota q si actor petiuit centū & iudex
cōdēnauit reum i lxxxv. & absoluit a
qncq; & postea dixit uictū uictori & ista
cōdēnatō expensaz ut incerta ē ipō iure
nulla. ex quo uterq; est uictor & uictus
hoc p bar. i. l. si legatario §. fi. ff. de fide.
lib. secus forte si dixisset uictos uictori
bus. & q tunc eatenus qtenus unus uicit
alter q ē uictus est sibi cōdēnatus i ex
pēsis & ecōtra ipse est cōdēnatus alteri
qtenus alter uicit ipsū ar. ff. de rei uen.
l. q de tota de quo tamen dubito.

Nota q si testator instituit uxore herede
i usufructu oīum bonorū & post mortē
uxoris instituit heredē uniuersalē titiū
uel aliquē locū piū poterūt creditores
& legatarii agere cōtra uxore & ipā age
re cōtra debitores hereditatis & possesso
res reꝝ hereditariarū ut l. si. ff. de usufr.
leg. secus forte ēet si pure instituisset

heredē titiū uel locū piū q tūc in ui
ta uxoris actōnes actiue & passiue cōpe
tūt instituto uniuersali cōtra ipsū. l. quo
tiens C. de here. insti. & sic de facto pro
nūtiavit do. Rogerius de perusio cū ēet
potestas bononie. & hac forma limita
uit dictū bar. cōtra hoc ultimū tñ mul
tū facit l. cōtrouersia ff. de trāsa. itē q
nō uidet posse assignari bona rō diuer
sitis inter hunc casū & dictū bar. ego
uenus puto q idistincte agere nō possit
actōe personali creditores & legatarii cō
tra institutū i usufructu hereditatis uel
usufructu oīum bonorū alio instituto he
rede uniuersali pure uel sub cōdictōe
puta post mortē usufructuarii per regu
lā l. quotiēs C. de here. insti. itē p rōem
q actio personalis datur solū cōtra de
bitore uel illū cuius personā repntat l.
i. §. si heres ff. ad trebel. sed institutus in
usufructu uel hereditati. uel oīum bono
rū nō repntat personā debitoris. nā si re
pntaret qā ēet heres semel nō possit & de
finere postea ēē heres. l. ei q soluēdo ff.
de here. insti. itē pro hoc fac rō qā uide
mus q atēq; fuerit introductū senatuscō
sultū trebellianū poterāt creditores so
lū agere contra heredē nō aut contra fi
deicomissū uniuersalē qā nō repntat p
sonā debitoris l. i. §. si. ff. ad trebel. & in
sti. de fideicō. here. §. & in neronis. nec
ob id quod not. bar. i. l. si. ff. de usufr. le.
qā & q dictū suū sic dēt itelligi q is
cui relictus ē usufructus totius heredi
tatis uel quote hereditati. ut dimidie te
neat ad onera prestāda hac forma uide
licet qā heres tenet sibi tradere & cōsi
gnare oīa bona uel quotā ut dimidiā nō
deducto ere alieno. ipē uero legatarius
dēt cauere de cōseruādo heredē indēnē
a creditoribus nō aut dēt itelligi q cre
ditores possit directa uia cōuenire ipsū
legatariū iurū ar. l. si qd seruū §. fi. cū
l. se. ff. de le. z. & l. ii. C. de pact. & facit
p hoc tex. i simili insti. de fideicō. here.
& postq; senatus. & aduertēdū ē q eo ca
sū quo qā est heres uel is institutus post
mortē usufructuarii nō poterit ipē adir
nisi post mortē usufructuarii ut. l. i. ff.
de cōdi. & demon. & iō oportebit q cre
ditores uolētes agere faciāt dari curato
rē hereditati siue bonis contra quē agāt
l. si qd ita heres instituat ff. de here. insti.
& l. i. ff. de cura. bo. dan. nec ob. predcis

*l. controuersia ff. de trāsa. qā & q̄ ibi po-
nit cāus spālis qñ duo erāt quorū unus
contēdebat se esse heredē ex testō alter
ab intestato & trāsegerunt taliter q̄ gli-
bet eorū herēs ut herēs pro dimidia. nā
tūc propter incertitudinē tolerat q̄ credi-
tores possint quēlibet eorū conuenire p̄
dimidia sed ī proposito cāu non cadit
talis dubitatio. nā īstitutus ī usufructu
hereditatis uel oīum bonorū alio herede
īstituto uniuersali non pōt contendere
se ēē heredē uniuersalē uel ex quota ūl
ex testō uel ab ītestato ut satis patet ex
predctis. ū.*

*Nota q̄ cōtractus depositi ē itātū fauo-
rabilis quod meret executionē sicut sē-
tētia uel confessio scā ī iudicio uel ī iu-
ramētū cōuentionale uel iudiciale l. post
rē ff. de re iudi. uel laudū emologatū l.
cū antea C. de arbi. & de deposito pbat
C. depo. l. pen. ubi bar. hoc tenet. hoc tñ
dēt intelligi qñ depositū est quodāmō
notoriū ut qā de eo apparet publicū in
strumentū uel apparet publica scriptura
attestationū testiū q̄ fuerūt recepti ad
perpetuā rei memoriā in aliquo ex cas-
ibus a iure permīssis fac quod not. in si-
mili C. de edi. di. adri. tol. l. fi. & p̄ bar
ī l. creditores C. de pig. alias at nō habe-
ret executionē qā requireret libellus &
litis cōtestatio & q̄ post litē cōtestatam
examinaret testes ut ī c. quoniā frequē-
ter extra ut lit. non contes. & hāc limita-
tionē dedit dō. Rogerius de perusio.
Nota q̄ si obligatus ad dādū monaste-
rio mille omī anno habēs duo milia in
bonis īstituit uxore ī usufructu oīum
bonorū & titiū heredē uniuersalē nō de-
bent atē oīa deduci mille de heredita-
te prout ual& actio cōpetēs monasterio
ad rationē qñq; p̄ centenario sed salua
dēt remanere proprietās duorū miliū &
de fructibus ante oīa soluendū est debi-
tū annuū & de reliqs uxor p̄cipiet usū
fructū ar. l. fi. & paterna C. de bo. que li.
& hec audiui a Iacobo de mariscalch.
Nota q̄ de cōsensu ptiū pōt procedere
iudiciū sine actione l. iulianus & quātū
ff. ad exi. & not. per bar. ī l. si titius ff. de
uerb. ob. hoc tñ dēt intelligi qñ actio fu-
it semel nata sed postea est extincta ipso
iure. secus si nunq̄ fuit nata exēplū in
obligatione cōuentionali ut l. ii. ī prin.
ff. de do. prele. & ibi per bar.*

*6 Nota q̄ est dīa inter citationem hoīs &
citationē iuris seu legis ī duobus primo
q̄ citatio hoīs nunq̄ artat citatū ad diffi-
nitū audiendā nisi spāliter ī citatione
de ea fiat mentio ut ī c. consuluit extra
de offi. dele. & l. ad pemptoriū ff. de iu.
& est hodie tex. ī cle. sepe de uerb. sig.
circa fi. & ibi not. glo. sup uerb. ad id &
ideo citatio ad audiendā iudicis uolū-
tatē etiā cū uerbo pemptorie non ual&
quoad hoc ut possit ferri diffinitua &
hoc tenent dō. de rota sed citatio iuris
pemptoria cū cōminatione q̄ procedat
ī cā sufficit ad oīa acta usq; ad diffiniti-
uā & iclusiue probat ī c. sepe de appel.
& ī c. ueniens extra de renun. & ibi per
dō. Anto. & ī c. i. de elec. li. vi. iūcto qd̄
ibi not. Io. an. ī nouella ī uerbo proceda-
tur & in c. cordi de appe. li. vi. iūcto eo
quod ibi not. Inno. in fine apparatus &
not. glo. ī cle. cām. de elect. circa fi. ī uer-
bo circa tēpus predictū. Secūda dīa qā
p̄ma uel secūda citatio iudicis cū hac cō-
minatione q̄ si non aparuerit procedet
quātū de iur poterit non hēt uim pemp-
torie citationis ita q̄ nō sufficit ad missi-
onē ī possessionē etiā ex p̄mo decreto
p̄ bar. ī l. si finita & iulianus. ff. de dān.
infec. & Spe. ī ti. de cita. & uiso ver. sed
qñ aut dan. sed citatio legis que est cū
tali cōminationē hēt uim pemptoriū licet
in l. non apponat hoc uerbū pemptorie
uel eqpollens ut probat in d. c. cordi iū-
cto eo quod ibi not. Inno. ī fi. apparatus
& in c. i. de elec. li. vi. & sic est mirabile
q̄ durius agit hoc cāu cū l. q̄ cum hoīe
otra regulā l. celsus ff. de arbi. hoc ideo
qā citatio iuris fit solū ī certis casibus
spālibus ex magna cā & cū magna de
liberatione.*

*A Nota regulā q̄ quotienscūq; ex libello
apparet ipso iure actionem non spetere
siue nata fuerit & extincta siue nunq̄ na-
ta fuerit neq; nasci speret siue nūdum
nata fuerit sed nasci speretur qñ obliga-
tio est condictionalis libellus est ieptus
qā ex eo non occludit ius agendi l. ii. C.
de fer. Ex hoc seq̄ q̄ litis cōtestatio est
nulla & receptio testiū & totus proces-
sus qā paria sūt ineptū esse libellū ob-
latū & nullū esse ar. l. quotiens ff. q. sa-
tisda. cog. & ex hoc seq̄ q̄ quis post li-
tem cōtestatā pendente iudicio purifi-
cet conditio non pderit hoc actori ut*

possit sniam obtinere secus esset si cre-
ditor cōdictōalis asseruisset in libello
reum esse suū debitorem pure vel sim-
pliciter qā tūc cū libellus habeat formā
aptā pderit actori purificatō huius pen-
dente iudicio ita q̄ pro actore sniabit
l. si rem. §. si. ff. de pigno. ac.

8 Nota q̄ i libello sufficit narrare id qd̄
sit cā agēdi nec est necesse q̄ fiat men-
tio replicationis que possit obici cōtra
exceptiōem que possit cōpetere reo un-
de si locator petit pensionem a conduc-
tore sufficit narrare locatū. contractū qā
ex solo cōsensu nata est actio locati ad
pensionem nec est necesse narrare q̄ ac-
tor tradiderit conductori rem locatā &
q̄ cōductor hūit patientiā & hoc proba-
tur ex not. per Inno. i. c. si. de libel. obl.
facit glo. insti. de act. in pnc. & sentit q̄
uenditor agēs ad precium nō teneat i li-
bello exprimere nisi contractū uenditi-
onis non aut tenet dicere se tradidisse
emptori rem uenditā Butr. tamē prima
facie uidet̄ sentire contrariū in l. ex cō-
ducto in princ. ff. loca. ubi uero nō esset
locatio sed cōtractus inominatus ut qā
locassem tibi fūdum pro x. corbibus tri-
tici l. i. §. si quis seruū ff. depo. tūc libel-
lus nō concluderet nisi narraret me con-
cessisse siue locasse & reū habuisse pati-
entiā per totū tempus. hoc iō quia ipso
iure ipedit̄ natiuitas actionis pre. uerb.
& in factū donec uolēs agere in totū im-
pleuerit pro parte sua l. ex placito C.
de re. permuta.

9 Nota quia in libello nō est necesse al-
legari solēnitates extrinsecas ut conclu-
dant quis ille nō presūmant i instrumē-
tis l. quecūq; in princ. de publici. unde si
in libello quis allegat q̄ minor sibi uen-
didit tale prediū concludit libellus li-
cet non allegauerit q̄ interuenerit auc-
toritas curatoris & decretū iudicis not.
Inno. in c. si. de libel. ob. Bar. in l. i. i. pnc.
ff. de edendo.

10 Nota q̄ illa regula uulgaris q̄ extri-
seca solēnitas non presūmit̄ in instrō-
debet̄ intelligi qñ hoc fuit oppositū cō-
tra instrumentū si at non fuit oppositū
feretur snia perinde ac si interuenuisset
illa solēnitas extrinseca unde si produc-
tū fuit instrumētū in quo prelati fecit
aliquē cōtractū nec fuit oppositū q̄ de
fuit consensus capituli feret̄ snia pro

producente instrumētū ut i c. ea noscit̄
extra de his que fi. a prela. & not. lo. an.
& Compost. & But. i. c. cū dilectus extra
de consue.

11 Nota q̄ regula uulgaris legistarū q̄
confessio sine cā facta parte pñte extra
iudiciū non ualet ad obligādum debet̄
intelligi q̄ nō ualet ad fidē plene proba-
tionis tamē inducit semiplenā licet sit
facta scriptura interueniente siue nō &
pōt poni exemplū quotidianū ego dixi
tibi da mihi illos x. quos debes tu dixi
sti uerū est sed expecta me per mensem
si eni probō per unū testē uerū mutuū
& ad confirmationē deduco illā cōfessi-
onē sine cā eaq; probō p duos testes op-
tinebo Item illa cōfessio sola per se suf-
ficit ad delatōem iuramēti necessariū l.
instrumenta C. de proba. & hoc fuit de
mēte Mar. de fa. & Spec. in ti. de. cōfess.
snūc uidendū uer. sed que est rō & do.
Anto. de bu. ponit i c. si cautio de fi. in
• stru. pro qbus allego duas glo. unā in l.
iii. §. eiusdē ff. de testi. in uerb. speciem
aliā in l. si. C. de conue. si. de. li. xi. it.

12 Nota q̄ ubi iudex ex forma statuti
uel scripti hēt plenissimā potestātē pro-
cedendi & terminādi prout sibi placue-
rit uel uoluerit nulla seruata dispōe iu-
ris uel instrumēti tūc non pōt tollere ius
quesitū uni parti ex iure genti. uel ciui-
li ex forma alicuius statuti tollere. unde
si reus prescripserat non potest tollere
sibi ius ex prescriptione quesitum.
Item si reus est tutus exceptiōe uelleia-
ni uel macedoniani non pōt eum iuste
cōdenare. operat̄ ergo solū illa potestas
in solēnitate processus & idēnitate sen-
tentie & in his que dependēt principa-
liter ex facto iudicis ut esset̄ dare mul-
tas dilatiōes & simpliciter ēt ex officio
parte nō instante & hanc doctrinā si-
gulariter sētit bar. i. extrauagan. ad repmē.
in uerb. uidebit̄ expedire.

13 Nota q̄ uerbū placet̄ denotat arbitri-
um boni uiri l. fideicommissa §. qñ ff. de
lega. 2. sed uerbū libet̄ uel libuerit deno-
tat liberū arbitriū l. fideicommissaria li-
bertas la. 2. ff. de fideicō. li. ponit bar. in
l. alia ff. de ali. & ci. le. & l. si sic in pnc.
ff. de lega. i. & in extrauagan. ad repri.
in uerbo uidebit̄ expedire.

14 Nota q̄ uerbū iudicio tuo significat
liberā uoluntatē & hoc tenet̄ bar. in d. l.

si sic in princ. ad quod allat l. thais. & sorote uel g. luti. ff. de fideicō. lib. sed Bar. seipsū correxerit & tenuit cōtrariū q̄ significat arbitriū boni uiri i d. extrauagan. ad repri. in uerbo predicto uidebit expedire.

15 Nota q̄ q̄ncunq; est prefixa actōri a iure cōi uel statuto dilato ad probandū conihil probate non propterea dicit li quere de cā & iō reus non pōt absolui diffinitive sed solum ab instantia seu obseruatione iudicii l. properandū g. sinaūt ex gestis C. de iudic. secus si terminus fuisset prefixus a iudice q̄ processit in cā uel a delegate qui mādasset cām terminari i certū tēpus nam tūc absolueret diffinitive reus & hāc regulā ponit bar. in l. admonēdi ff. de iureiurā. in vi. col. sed hec differētia dēt intelligi qnō reus petit se absolui actore p̄nte sed si uterq; litigatiū esset p̄ns in iudicio debet reus absolui diffinitive ēt in primo cāu l. qui accusate C. de eden. & istā limitationē mirabiliter sentit glo. in l. properandū g. sinaūt ex gestis & ex hoc seq̄t q̄ hoc cāu contumax ē melioris conditionis q̄ presens. simile habet alibi q̄ snia lata dolo alicuius litigatis circa cōtumacē est nulla sed lata circa p̄ntem ualet licet posset dari restitutio uel opponi exceptio doli l. si pretor g. marcellus ff. de iudi. iuncta l. diuus ff. de re iudi. Similiter uidemus q̄ iudex pōt idē finitē supplet de facto pro absēte etiā p cōtumaciā aūc. q̄ semel C. quō & qnō iud. & in l. ampliorē in prin. C. de app. & h̄ tamē non pōt in fauorē p̄ntis not. i rubro & nigro C. ut que de. aduo. part. Item alibi uidimus q̄ iudex nunq̄ pōt pronūtiare p̄ntes haberi pro cōfessis absente parte etiā per uerā cōtumaciā eo quia debet respōdere secus esset si esset presēs & cōtumax in nō respōdendo ut est tex. in c. z. de confes. li. vi. & sic pos sunt hēri ex predictis limitationes ad illam regulā q̄ delinquēs nō debet ēē melioris cōditionis eo q̄ nō deliquit l. nō solum ff. de noxali. & c. eum qui de preben. li. vi.

16 Nota q̄ snia lata circa absētem dolo aduersarii p̄ntis i exprimēdo falsū siue illud probauerit p falsos testes siue nō est nulla ipō iure ut est cāus singularis in d. l. si pretor. g. marcellus de iudic. se

cus uidet si presēs tacuit aliquā excep tōnem dilatoriam nel petēptoriā aduer satio absente cōpetentē q̄ tūc ualebit snia siue dicas eū fuisse i dolo in sic ta cendo siue non rō quia minus delictū ē tacere ius aduersarii ueruz q̄ exprimere falsū iiii. q. iiii. c. i. & istā doctrinā sen sit bar. C. de satis. l. i. Inno. in c. preterea i fi. extra de dila. lo. an. i c. si duobus ex tra de appel.

17 Nota q̄ snia interlocutoria uel diffi nitua lata expresse cōtra regulā iuris cōis est nulla licet reperiant alig casus excepti i qbus saluari possēt illa snia ex quo illi cāus spāles non sūt expressi i snia unde si iudex interloq̄ seruū tor quēdum esse cōtra titiū dominū suū hec snia est nulla ut est glo. not. in l. ii. ff. de appe. rec. Similiter si pronūtiavit iudex tiliumfa. potuisse testari & iō ua lere testū snia erit nulla licet possit saluari in peculio castrēsi uel quasi. Si militer uidemus i citatione nam citatio facta ut qs cōpareat die feriato est nul la nisi exprimat cā spālis qua illo tem pore possit procedi ut not. Inno. i c. pre terea de dila. & bar. in l. ii. ff. si quis in ius uoc. non ier.

18 Nota bonā praticā q̄ omia instrumē ta habent executōem paratā sicut snia uidelicet q̄ dū fit contractus debitori deferat iuramētū creditori q̄ iuret eū teneri sibi puta in centū nam si credi tor ita iurauit habebit hoc iuramētum executionē paratā l. post rem ff. de re iudi. & l. nō erit g. dato. ff. de iureiurā. ubi dicit se mirari q̄ pratica hanc uiam nō inuenit idem esset si creditor deferret iuramentū reo & ipse iuraret se debito rem esse. Sed hec pratica nō est ita tuta q̄ possit debitor habita pecunia fallere creditorē & iurare se debitorem nō esse & esset tutus l. quod si deferente ff. de dolo.

19 Nota praticā quā uti pōt iudex a cu ius interlocutoria uel diffinitua appel lat qn uult illaqueare appellāntem & facere q̄ appellatio habeat pro deserta primo q̄ aplōs petitos in forma cōiter usitata ipse non tradat incontīnēti sed respōdeat se traditurū eos die pen. ter mini iuris tali hora puta. xvi. tūc enim si appellans non compareat dicta hora corā eo pro aplis appellatio est deserta

nec excusat siue ante siue post cōparue-
rit ut in cle. quis de ap. 2. q. prefigat ap-
pellanti terminū certū i. quē arripiat
iter a loco ubi est sniatum ad locū ubi
morat iudex ad quē. si enī ille hoc non
facit appellatio est deserta ut in c. per
uenit el. 2. extra de appel. & in c. cū cau-
sa extra de re iudi. 2. q. prefigat alium
terminū in quē appellās debeat se pre-
sentare iudici ad quē quod si non facit
appellatio est deserta ut in c. personas
extra de appel. uat. & tamē tātū atreptio
itineris uel presētatio per pcuratorem
quātū per principalem l. i. §. i. ff. de pro-
cura. Quarto q. prefigat appellāti aliū
terminū i. quē deat pntari iudici ad quē
aplōs dilatorios uel refutatorios quod
si nō facit appellatō ē deserta ut ē tex.
singularis coniūcta glo. quā oēs tenēt i
l. preses C. de app. si tñ iudex a quo sta-
tuiss& simpliciter appellanti terminū
ad prosequēdū puta ad unū mēse intel-
ligit. i. ad incohandū proseg & tūc non
sufficit infra terminū arripere iter sed
oportet q. se present& iudici ad quem
ut in c. cū sit romana extra de appel. &
ibi not. Ber. i d. l. preses de appe. alium
modū uide i cle. si ante de dol. & con.
in glo. magna in prin. & p Inno. in c. pa-
storalis de offic. dele. in §. morū. x.

20 Nota mirabilē modū extorquēdi cō-
fessionē uel confesū aduersariū tui uide
licet q. tu mittas ei breuē lram i qua
dicas q. rogas q. ipē reddat tibi centum
ad que tenet ex cā depositi uel dicas q.
tu emisti ab eo domū suā pro centū au-
reis nam ipē simpliciter accipiēdo lram
non protestādo aliqd in oppositū uide-
tur fateri depositū & assēti re uenditōi
l. si filiusfa. la 2. ff. ad macedo. & in cle.
i. de procu. & hāc doctrinā ponit bar. in
l. quo enī sy. ff. rem ra. ha. & in l. cū ta-
bernā §. idē quesit ff. de pigno. & uide-
tur tex. iūcta glo. ff. depoli. in l. publica
in fi. ubi bar. etiā hoc tenet. & ut scias
hoc praticare cautela est q. testes qbus
pntibus dabit littera per nuntiū hēant
copiā lre & q. cōstet q. corā ipsis litte-
ra aperiat.

21 Nota q. oēs leges & oīa statuta que
permittunt p̄scriptions cū mala fide
contra reales uel personales uel mistas
actōes non ualēt ipō iure quia sūt cōtra
ius cōe & nutriūt peccatū ut i c. uigilan-

ti & in c. fi. de prescrip. & in regula pos-
sessor de reg. iur. i vi. peccat enī q. sciēs
se teneri ad c. ex cā depositi mutui uel
uenditi recusat soluere sicut possidens
rem alienā scienter & hanc doctrinā se-
tit bar. in l. oēs populi ff. de iusti. & iur.
in illa q. an ualeant statuta cōtra ius di-
uinū idem tenet Ang. i l. seqt. §. si uia
ff. de serui. ur. predi. & l. fi. ff. quēadm.
ser. amit. & in l. ait pretor §. itē ei ff. ex
qui. cau. ma. saluari tñ pōt ultia opinio
in uno cāu. f. qñ debitor non peccat & re-
cusando soluet ut q. ē obligatus ad me-
ram penā puta ad duplū uel quadroplū
actōe furti nam secūdū ius diuinū secū-
dū forū conscie nō tenet q. se offerit ad
soluēdū penā ēt eā petēti i iudicio uel
extra xii. q. ii. c. fraternitatis ubi ē tex.
sing. iūcta glo. & not. doc. i c. dilecti ex-
tra de aibi. & hanc doctrinā posuit do.
Anto. in c. fi. extra de prescrip.

22 Nota q. tempus instantie cāe appella-
tionis bene pōt suspendi p cōpromissū
uel alias de consensu ptiū ut in aūc. si
tñ C. de temp. ap. & in cle. q̄diu de app.
sed illud tēpus iam nō pōt prorogari ut
i c. abbate extra de ap. & not. Cy. & bar.
in aūc. ei qui C. de appel. & clarius lo.
an. i addi. Spe. i ti. de appe. in §. nūc bre-
uiter & rō diuersitatis est q. durante tē-
pote suspensionis non pōt procedi i cā
appellatōis sed i tēporē prorogato sic si
tener& prorogatio.

23 Nota q. in oibus casibus in qbus sen-
tentia lata cōtra unū & acta probatoria
facta cōtra eū plene preiudicant tertio.
illud ē uerū qñ est lata cōtra pntem cōfesi-
o tñ in iudicio nō preiudicabit & sicut
non preiudicaret transactio cōpromissū
processus & snia arbitri l. si dictū §. si
cōpromiseto ff. de euic. & not. Inno. in c.
auditis de prescrip. & in c. cū sup de re
iudi. i pen. col. & bar. in l. si perlusorio
ff. de app. ipse tñ uidet tenere cōtrariū
in l. ii. ff. iudi. solui.

24 Nota regulā q. in oibus casibus in q-
bus snia lata contra unū plene preiudi-
cat & illud est uerū qñ preiudicat cōtra
presentē secus si contra absentē ēt p cō-
tumaciā q. tūc fingit esse iniusta quo
ad preiudiciū tertii tantū l. q. repudiāt.
i fi. ff. de inoffi. testa. & in d. l. si perluso-
rio & C. de pigno. l. preses cū sy. & per
hoc sequit q. snia diffinitiuā principis

uel principaliter lata contra absentē non
fac ius cōe & iō tertiis non preiudicat.
secus si contra pntem l. si. C. de legi. &
ibi glo. not. Cano. i. c. in causis extra de
re iudi.

25 Nota q si promitto tibi pnti & tacē
ti dare c. ex cā donati. tu uideri. consenti
ex tali nudo pacto oriē hodie actio l.
dādictio ex l. si qs argentū C. de don.
per regulā l. q patit l. si remunerandi
& si passus ff. man. & tñ secus est si iter
rogau. te sic tu promittas mihi codicē
& centū aureos ex cā donatōis & tu re
spondisti promitto codicē & centū aure
os & ego tacui nam quoad centū aureos
nō dicit contractū pactū nudū & iō nō
uestit coherentia stipulatōis l. i. §. si sti
pulant ff. de verb. ob. nec hodie dare
condictio ex illa l. si qs argentū quoad
illos centū aureos & est rō q tu respon
dens uideri. te uoluisse obligare per sti
pulationē quoad centū sicut quoad co
dicē per regulā iam hec iur. ff. de uul.
& pup. sed i centū non ualē stipulatio
q nō precessit interrogatio ergo nō ua
let pactū. l. i. §. si qs ita de verb. obl. l. i.
§. eū qui de consti. pec. secus forte esset
si fuisset duplex uerbū in rēspōsione. l.
promitto ut promitto tibi codicē & pro
mitto centū aureos nam tūc diceret ēē
pactū nudū quoad centū aureos & ēē se
cundū iura antiqua produxisset actiōē
ut uestiat coherentia stipulatōis l. petēs
C. de pac. & hūc passum a nemine uidi
tactum.

26 Nota q si actor q egit possessorio ul
petitorio appellauit a snia diffinitiuā
uel interlocutoria lata in fauorē rei &
appellatione pendente spolauit reum
possessione rei de qua erat questio itel
ligit renūtiasse appellationi idem si iu
ste turbauit reū i possessione sua ut i c.
an sit extra de appel. & c. cū teneamur
eo. ti. secundum ueram lecturam.

27 Nota q appellās recte & rite ab iter
locutoria est ipō iure exēptus a iurisdic
tione iudicis a quo & iō ipō iure nō ua
let processus & snia quē & quā iudex a
quo post appellatōem fecit ut in c. p. tu
as de sen. exco. & c. licet eo. ti. li. vi. & c.
ad audientia & recte de appe. i tantū q
nō cōfirmaret per desertōem appellatō
nis postea factā ut ē tex. in c. licet secus
esset si processus fieret post desertōem

p iudicem a quo qā tūc ualeret etiā si
appellās nūq fuisset citatus imo q pl
est ipē ut uerus cōtumax non possit ap
pellare ab interlocutoria uel diffinitiuā
lata cōtra eū absentem ut in c. p. tuas &
in c. seq. extra de appe. & not eo. ti. c. di
recte ubi uerō quis appellasset ab inter
locutoria iniuste alias non rite qā non
appellasset i scriptis uel non expressisset
cām grauaminis spāliter tūc planū est
q dicit uerus contumax ita q iudex a
quo pōt procedere ad ulteriora eo apli
us non citato ut i c. ii. extra de dol. & cō
tu. li. vi. & in cle. i. eo. ti.

28 Nota q licet procuratori ad lites nō
possit solui l. hoc iure ff. de solu. & sic
multominus possit talis procurator trā
sfigere uel pacisci l. sed si titium ff. de
pac. illud tñ debet limitari nisi procu
rator hēat liberā admistratōnem illius
cāe qā tūc etiā poterit trāfigere & mul
to magis solutionē recipere ut i c. q ad
agendū in fi. de procu. li. vi. secus si in
instrō dicat cōcedens i predictis plenā
& liberā admistratōnem quia tūc intelli
git hēre liberā solū super instantia non
super cā nec possit solutōem recipere ut
singlāriter ponit bar. i l. qui romes cali
macus ff. de verb. ob. & predicta dēnt i
telligi qn procurator hūit liberā admi
nistratōnem certe cāe noiatim expresse
secus si fuit procurator cōstitutus ad cau
sam quā talis habiturus est cum petro
mattini cū libera quia tūc intelligit so
lū de lite seu instantia & quoad illā tā
tū cām dicit hēre liberam ut ponit bar.
in d. §.

29 Nota q processus ad secūdū decretū
dicit cōtinuatio eiusdē processus cū p
cessu propter quē deuetū est ad primū
decretū ut not bar. in l. si finita. §. iulia
nus ff. de dān. infec. quod est not. ppter
statuta que disponūt sub certa forma si
occurrit mutare notariū pendente pro
cessu inchoato & ex hoc pōt aliud inferri
q si post litē cōtestatā deuentū est ad
primū decretū non poterit deueniri ad
secūdū nisi i terminū. nam postea expi
rasset ille processus l. properādū i pn.
C. de iudi. forte tñ inchoando nouū p
cessū per nouū libellū possit perueniri
ad secūdū decretū.

30 Nota q si qs principaliter implor
officiū iudicis in quo petit aduersariū

sibi cōpelli cauere uel satisfdare puta herede pro legatis condictionalibus uel i diem uel et pure preceptu iudicis de cauendo uel satisfdando dici esse snia definitiua l.in oibus ff.de iudi.& not.bar in l.i. § fi. ff. de preto. stip. secus si incideret petat satisfdatio de iudicio fisti uel iudicatu solui ut ibi ipse not.& hoc dictu facit ad multa.

31 Nota q si in positione sunt expressa aliqua uerba enuntiativa & quis respondeat simpliciter credo q uidet solū confiteri deducta principaliter in positione nō aut enuntiative narrata exēplū si positio dicit sic q petrus filius & heres ioannis sui patris fecit talē procuratorem ad lites nam respondēs credo uidet fateri procuratorē nō aut hoc q fuerit filius uel heres & de hoc ponit singulariter Specu. in ti. de posit. §. vii. uer. xii. imo plus audiui a do. Rogerio q si positio sic diceret q talis carnaliter cognouit bertā uxorem titii & ille respondet carnaliter cognouisse dictā bertā nō uidetur confessus illam qualitātē q fuit uxor titii & dicit bar. ita cōsuluisse forte tñ possit dici predicta hēre uim plene probatōis sed quoad uim semiplene probatōis pōt intelligi fuisse confessum enuntiative narrata ar. l. nō nudis & l. non epistolis C. de proba. sed cōtra predicta facit quod not. bar. in l. ex hac scriptura in fi. ff. de donat. ubi dicit q uerba enuntiative puta ponūt uel capitulante prolata in iudicio post litē contestatā inducūt plenā probationem sed pōt responderi q illud dictū pōt intelligi in eo qui explicite ponit uerba enuntiativa ponētia puta uel capitulantiā nō aut in eo qui explicite exprimit uerba enuntiativa ut qui tñdet credo positioni alterius in qua sunt uerba enuntiativa & uerba principaliter plata propter se ad materiā uide bar. in l. si cui la z. §. i. ff. de lega. i.

32 Nota q siue in instrō procuratōis dicat nicolaus de scarduis heres francisci fratris sui ut dixit & alseruit talē fecit procuratorem ad litem siue simpliciter dicat talis heres talis fecit talē procuratorē ad lites illa uerba enuntiativa plene probant illū esse heredē talis ut singlāriter ponit bar. in l. gerit ff. de acq. her.

33 Nota q heres soluēdo creditoribus

hereditariis implicite uidet ex hoc hereditatē adire quod est mirabile cū hic actus possit fieri citra ius & nomen heredis cū quibus possit soluere debitū alienū ut l. soluēdo ff. de nego. gest. & de hoc est tex. sing. in l. ii. C. de iur. delib. uide bar. hic.

34 Nota nouā regulā quā nō ponūt legiste ex duplici pacto nudo super eadem re ex intervallo facto sēper oriat actō & de iure cili quod patet q ex primo pacto inducta est naturalis obligatio l. i. ff. de pac. & l. i. his § i perator ff. de sol. u. ex z. uero pacto iducit actio de consti. pe. ut l. i. §. debitū iūcta l. q aut §. fi. & l. seq. ff. de consti. pec. & hac regulā sensuit Hosti. extra de arbi. c. p. tuas & ibi clari us do. Anto. de bu. in c. qntauallis de iur. iurā. Similiter forte dici pōt q si pactū nudū iuramēto sit fultū statū uel ex intervallo appositū pducit actō de iure ciuili l. si qs maior C. de trasact. quis ex simplici iuramēto de aliqd prestādo in futurū regulariter nō nascit actio ut obligatio naturalis secūdū ius civile ut l. si quis pro eo ff. de fideiussor. & ibi per bar.

35 Nota q si qs respōdeat positioni per hec uerba credo q si limē appareat nō uidet sufficienter respōdere secus si dicat non credo nisi limē appareat. & hoc singlāriter ponit bar. i l. de etate §. nihil ff. de interro. ac. sed hoc dictū debet dupliciter limitari pmo nisi statutū dicat q deat simpliciter respōderi per uerba credit uel nō credit & ponit bar. i l. i. i prin. ff. de uul. & pu. & i l. i. §. si qs simpliciter ff. de uerb. ob. z. debet limitari qñ illa uerba nisi limē appareat restringūt ad acta scā in preteritū et i illa cā qā aut est uerū appareat ex actis preteritis & petitio est cōfessata aut nō appareat & nō intelligit negata alias nō credo q uidet sufficienter respōdū qā ponēs nō releuaret ab onere probādi qā oportet & ipsū facere noua acta producēdo instrā uel testes sicut si nullā positōem fecisset hoc aut est cōtra equitatē & contra iura cū positōes sint inducte ut qs releuet ab onere probādi not. in l. ii. §. q obseruari C. de iura. ca. & est tex. i cle. sepe circa mediū de uerb. sig. & sic de scō fuit obtētū me existente aduocato.

36 Nota q in causis sūmariis in quibus

procedit sine strepitu & figura iudicii
publicatio attestatōnū est necessaria ut
in c. fi. a cōtrario sensu de hereti. li. vi.
& ponit bar. in extrauag. ad reptimen.
i uer. figure iudicii sed dicitur bar. debet
intelligi secundū q̄ is cōtra quē sunt
producti testes & hoc petit si at nō pe
tiit nō est necessaria q̄a sēper censet nō
te iudicis attestatōnes not. gl. in d. c. fi.
probat in c. qualiter el. z. s. debet & de ac
cu. & in c. ii. eo ti. li. vi.

31

Nota q̄ ab interlocutoria que hēt ui
diffinitive propter duo cōcurrentia siue
cōtinētia. primo q̄ nō expectat aliam
post se & sic ea lata iudex est fūctus of
ficio suo z̄ q̄a ipenit finem cōtrouersie
eiusdem quo est q̄ appellādū est ea for
ma qua appellaret a diffinitua & pōt
iustificari & ipinguari appellatio ex no
uis actis sicut appellatio diffinitua Et
hoc iō q̄a mixtū attribui debet ei extre
mo in quo plus incalescit ut l. queritur
ff. de sta. ho. & pōt poni exēplū si iudex
ad quem pronūtiavit appellatōem fo
re desertā uel uō esse rite appellatū uel
appellari nō potuisse & iō appellat. de
seren nō ēē nā hec snia est interlocutoria
l. si preses C. quō & q̄n iud. itē pōt pōi
exēplū q̄n iudex absoluit reū ab obser
uatione iudicii propter exceptōem litis
finite quā opposuit ad processū ate litē
contestatā not. bar. in l. titia ff. de accu.
item pōt poni exēplū i precepto quod
fit contra cōfidentē in iudicio nō prece
dente libello neq; litis cōtestatōe nā nō
ē proprie diffinitua sed certa spēs not.
gl. ii. q. iii. in sūma & not. gl. de elec.
in c. dudū el. z. facit quod not. per gl.
& doct. in l. si. s. necessitate C. de bo. q;
lib. item pōt poni exēplū in z̄ decreto
quod dicit ēē snia interlocutoria ut not.
bar. in l. si finita s. & si forte ff. de dān.
infec. habet et uim diffinitive q̄a iponit
finē toti cōtrouersie & ista cōclusio ui
det de mēte abba. & Io. an. in c. puenit
el. i. extra de appel. & clarius confirmat
bal. idē in l. in minoribus C. de his q;
ut indi. quē sequit do. Pe. de ancha. in
l. iii. s. fi. ff. de appe. & do. Anto. in d. c.
peruenit & in c. si duobus extra de app.
ubi refert do. de rota al. Et pro predcā
bene fac l. si pecunia C. de iur. o. iud. ali
as C. de re iud. ubi sentit gl. iūcto tex.
q̄ a precepto appellat sicut a diffinitua

secus est at q̄n est alia interlocutoria que
expectat aliā diffinituā post sniam pu
ta q̄n iudex est interlocutus actorē pe
tentē restitutionē in integrum probasse
etatē & lesionē & positōes hēri pro con
fessis uel aliquā exceptōem perēptoriā
probatā esse plene uel legitime habere
obstare q̄a tūc in casibus in qbus appel
lari nō pōt appellabit ut a mera interlo
cutoria not gl. in cle. fi. de appe. sed cō
tra. primū mēbrū facit l. ait pretor s. p
mittit ff. de mino ubi bar. uidet tenere
cōtrariū sed pōt respōderi q̄ bar. ibi ma
le loquit & q̄ ibi sufficit in genere tale
preceptū esse iniuriōsū uel iniūstū uel
pōt dici q̄ ibi loquit q̄n debitor fateba
tur i appellatione se esse minoris debi
torē & iō appellatio uidebat frustrato
ria manifeste & sic respōda nisi infera
tur ibi cā. s. q̄ iudex iniuste precepit si
bi uel soluerit minori carenti curatore
fore ex his inferit q̄ si creditor hēns in
strūm uulgar pōt precari bene usitatum
quod est q̄n debitor obligat oīa bona
sua & cōstituit se precario nōse credito
ris possidere hoc acto q̄ si nō soluat cre
ditori in termino liceat creditori ea au
ctoritate propria occupare & uendere tā
quā apud se iusto precio retinere iplo
rauit officiū iudicis quo petit extima
tores assūmi & declarari tales res ualere
precii quo extimate fuerint & sibi lice
re habere illas res emptas pro illo precio
& iudex pronūtiauerit supposita q̄ ista
pronūtiatio sit interlocutoria prout
sensit bar. in l. si creditores in ultia col.
C. de pig. q̄a tamē nō habet uim diffini
tiue appellatur ab ea sicut a diffinitua
quod est utiq; uerum.

38

Nota q̄ si actor simul cū libello pro
duxit instrumēta sua & postea facta lit.
contest. nō pōt ex illis instris ferri snia
pro actore licet cōtra ea nil fuerit oppo
sitū sicut producti testes & examinati
ante litē contest. regulariter nō probant
ad snie fauendo diffinitive ut in aūc. de
exhi. reis. s. si uero ē quod iuret col. v.
& in c. quoniā frequenter in prin. extra
ut lit. nō contest. Cauti ergo pratici se
pe reproduunt in cā instrumēta alias
producta & hāc regulā posuit Frede. in
quodā cōsilio & eū sequit do. Anto. in
c. i. de proba.

39

Nota mirabilē doctrinā q̄ quelibet

ultima uoluntas minus solēnis in qua testator reliquit aliquid coniuncte persone uel alteri persone quā multū diligebat ualeat & produxit actionē sicut si esset solēnis & de hoc est casus singlāris i l. in testamento la 2. ff. de fideicō. lib. secundum lec. quā tenet glo. singlāris quā doct. sequuntur in l. ea quā C. de fideicō. puto tamen hanc regulā procedere solū in legatis & fideicommissis heredibus tamē institutio facta de tali persona non ualebit ut possit succedi iure testati ut probatur i l. hac cōsultissima §. ex imperfecto C. de testa. ubi tex. dixit quod est spāle in liberis ergo in aliis coniunctis regula est i oppositū ad idem facit tex. eadem l. §. pe. & not. quia pauci scolares hoc sciunt.

90 Nota quod si heres rogatus est hereditatem restituere ecclesie uel alio pro loco transit dominiū in ecclesia m uel i aliū locū pium rerū hereditariarū nulla scā restitutōe hereditatis re uel uerbo cāus ē singlāris i l. fi. C. de sacrosan. ec. & bar. in disputatione que incipit filiū adultū instituit & sic limitari debet l. aut facta & l. restituta ff. ad trebe. & multa alia iura.

91 Nota quod licet spāle sit in ecclesia quod ex contractu uenditionis uel donationis transferat in eā dominiū ipō iure ut l. fi. C. de sacrosan. ec. possessio tamē nō transferatur. sicut at uidemus quod heres adeundo hereditatem acquirit dominiū rerū hereditariarū sed nō possessionē nisi de scō apprehēdat ut l. cū heredes in pri. ff. de acqui. pos. & hanc regulā ponit doc. i c. ii. extra de consue. per illū tex. a contrario sensu bene probatur & facit ad predicā l. sciendū & l. fi. ff. ex qui. cau. ma.

92 Nota quod ecclesie gaudet fauoribus concessis minoribus xxv. ānis cū illis eque rēt ut l. orphanotrophos C. de ep. & cl. & in c. auditis extra de integ. resti. & de hoc est bona glo. insti. de ac. §. item nupta cōcordat glo. xvi. q. ii. c. similiter & c. litteris extra de pig. ubi tenent quod si cut bona curatorū sūt tacite obligata minori ut l. pro officio C. de admi. tu. ita ē bona rectoris ecclesie sūt tacite obligata ecclesie p mala administratōe quod ē not. ppter multos fauores quos hēnt minores & maxie pp illud quod lata snia contra minores dolo aduersarii est ipō iure nulla ut C. si ex fal. all. per totū not. bar. in l. pe.

ff. de insti. & iur. & in l. si is ad quē ff. de acqui. here. sed ista regula fallit i uno casu quā uidemus quod snia lata contra minores indefensos siue nō hēant tutorem siue hēant & recusat eos defendere non ualeat ut l. cū & minores & ibi not. C. si aduers. rem iudi. & l. contra pupillū & l. acta & l. fi. ff. de re iudi. sed snia lata contra ecclesiam hēntem prelatū indefensū ualeat ut in c. put & in c. fi. extra de do. & contu. & i c. cū ex litteris in fi. extra de integ. resti. sed si careat rectore & sic uacat ecclesia tunc snia est nulla ut i c. fi. extra ne sed. ua. & hoc not. quia a paucis tacitum est.

93 Nota quod tempus & locus non sūt de sūbā in scriptura priuata ut l. cū tabernā fidem quesit ff. de pig. sed in publica est de sūbā ut in l. optimā C. de cōtra hen. & cōmit. stip. & in c. quoniā contra falsam de proba. sed primū dēt limitari contra scribentē uel eius heredē secus si contra aliū ut not. Inno. & do. Anto. in c. inter dilectos de fi. insti.

94 Nota quod aliud est uendere aliud ē promittere uendē & sic ex simplici pacto de uendēdo nō oritur actio ut ex pacto nudo. item ex stipulatione de uendēdo oritur solum actio stricti iuris sed ex simplici pacto uenditionis oritur actio bonae fidei. Item ubi uenditio fit per stipulationē prout cōiter fit hodie quā fit istumētū publicū oriuntur due actiones. scilicet bonae fidei empti & uenditi item stricti iuris ex stipulatione iuris probatur in l. bone fidei secundū lec. bu. ff. de eo quod cer. lo. & not. do. Franci. de rampo. in repe. l. fi. ff. de condi. ob cau.

95 Nota quod actiones que oriuntur ex maleficio uel quasi non uidentur nasci ex obligatione naturali seu iuri. gen. sed solū ex ciuili uel pretoria ut est glo. sing. in sti. de iur. na. §. ius aut in uer. penul. sed illa glo. debet restringi in actionibus que dantur ad merā penā ex parte agentis uel rei & hoc iō quia de iure naturali & diuino uel genti. non tenetur quis ad merā penā applicandā aduersario xii. q. ii. c. fraternitatis & s. dictū ē notabili xxiii. sed ubi ex deducto datur a cōio ad restitutionem rei iniuste ablata uel ad emendationem dāni illati per dolum uel latam culpam tunc illa actio oritur ex obligatione naturali uidelicet tam de iure diuino quā

gentiū. nam ad talem restitutionem uel
emendā quis tenet l. i. de furt. & sic de
bet intelligi quod not. bar. ibi & insti.
de obli. que ex delict. na. & sic dēt restri
gi dictū bar. in l. ex hoc iure ff. de iust.
& iur.

96 Nota q̄ ubi pro aliquo delicto impo
nit pena arbitraria pōt iponi pena usq̄
ad mortē inclusive glo. ē insti. de iniur.
§. in sūma si tamē iudex arbitrat q̄ im
ponat maior pena q̄ fuit solita imponi
ubi de consuetudine appareat dicit gra
uate & male facit nisi faciat ex cā l. ho
die ff. de pe. & not. in l. qd ergo §. graui
or. ff. de his qui not. infam. & in l. pen. §.
ad crimē de pub. iud.

97 Nota q̄ omēs usurarii sūt infames ho
die ipso iure infamia civili l. improbū
C. ex qui. cau. infam. & ibi not. per bar.
Hec enī cōis regula q̄ quicq̄d per ius ci
uile est statutū cōtra extorquētes usuras
usurariū uel extorquentes usuras ultra
metam prefixam ut l. eos C. de usur. ho
die hēt locū in quocūq̄ extorquēte usu
ras cum usure idistincte sint prohibite
de iure diuino & canonico adeo q̄ si qs
diceret cōtrariū possit & puniri ut hereti
cus ut in cle. i. de usur. & ex hoc sequit̄
q̄ si frater meus instituit heredē usura
riū possū rūpere eius testū per quere
lam inofficiosi testamētī ut insti. de in
offi. test. §. soror & C. de inoffi. tes. l. fra
tres & sic de facio consuluit & obtinuit
do. An. de bu. ut ipē refert in c. raynuti
us de testa.

98 Nota magnum piculū quod iminē
q̄ quotiescunq̄ quis iurat in contractu
se obseruare contenta in contractu & nō
uenire contra nam si conueniat puta qd
non soluit in termino efficit̄ infamis i
famia civili ipso iure nec admittit̄ pur
gatio morte l. si quis maior C. de trans.
& ultra hoc patit̄ penam quia cogit ad
obseruandū contractū aduersē parti ul
tra hoc & tamē aduersa pars que nō in
currit periuriū liberata est ab omī eo ad
quod tenebat̄ ex illo contractu ut in l.
si quis maior & est casus sing. unde di
co q̄ si uendidi tibi fūdū pro x. & obli
gaui me pro euictione ad duplū & tu
mibi soluisti v. ad residuū promissisti. 7
tres mense soluere & iuratū fuerit per
cōtrahentes nō contrauenire & tu obmi
sisti soluere in termino cogetis ad soluē

dum & ego ero liberatus a periculo eui
ctionis & hoc dictū est multū utile pp
ter eos qui faciūt cōpromissū in arbitra
tores & i amiables cōpositores & iurat
nūq̄ contrauenire arbitratōres uero lau
dant q̄ unus alteri debeat. 7 mēse certū
quid facere alteri uero aliud. 7 annū nam
primus qui contrauenit coget̄ nihilomi
nus seruare cōpromissū alteri & nihilo
minus alter erit liberatus ab eo secus si
idem erat terminus in quo una pars ali
quid uel facere uel dare debebat alteri
uel econuerso qd tunc nullus eorū icur
rit periuriū uel penā aliquā nisi unus
perfecte adimpleuerit pro parte sua ut
in c. constitutus de pen. & ibi not. in l.
cū pater §. liberti. de leg. 2. & in l. iul. §.
offerri de ac. emp. & i l. pendentē e. ti.

99 Nota q̄ consuetudo uolens q̄ proba
tio imperfecta puta per famā ul p unū
testem hēat uim plene probatōis in oī
bus casibus & presertim i criminalibus
uel civilibus de crimine non ualē & est
irrōnabilis & inhonesta iiii. di. §. erit at
lex & in c. si. de cōsue. facit. c. i. de con
sue. li. vi. & not. doc. in c. i. de appel. sed
bene ualē consuetudo in certis casibus
spālibus puta qn agit de priuado prela
to irregulares uel ignobiles uel priores
eorū prelaturis. ut est tex. in c. qd nos de
appel. secundū lec. quā tenent doc. fac
c. dilectus de si. instru. & quod ibi not.
Io. an. in addi. Spec. in ti. de instru. edi.
in §. cōpendiose uer. sed nūqd de cōsu.
ubi dixit q̄ sicut consuetudo possit & idu
cere q̄ probatio imperfecta hēat uim ple
ne uel perfecte probationis ita ecōtra
rio pōt inducere q̄ probatio que ē per
fecta de iure cōi non habet uim pfecte
probationis.

50 Nota q̄ si testator relinquit mulieri
uel filie uel alteri centū si nupserit si
uero religionē intrauerit quinquaginta
tantū prout quotidie fit si ingrediatur
religionē ita pōt monasteriū petere cen
tū sicut possit ipā petere si nupserit & nā
reiciat̄ illa conditio si nupserit tanquā
turpis in cāu in quo illa ingrediatur reli
gionē que est impeditiua uite cōtēpla
tiue saltem indirecte ut est tex. in aūc.
de sanc. epis. in §. sed hoc presenti col.
ix. & hoc firmat Io. an. in addi. Spec. in
iiii. parte super xica. de sta. mo. & miror
q̄ monasteria monialiū non praticant

hoc & uide do. Anto. in c. in presentia de proba.

51 Nota utilem regulā q̄ quotiescunq; apparet reū esse confessū in iudicio legitime totū id super quo procedit cōtra eū criminaliter uel ciuilit̄ pōt cōdēnari quāuis totus p̄cessus sit ineptus not. Inno. in c. qualiter & qñ lo. 2. de accus. in ii. glo. uer. nō negamus bar. in l. si cōfessus ff. de custo. reo. & Ang. in l. de nūtiassē ff. de adulte. & est rō q̄ si sola confessio sufficeret si nullus alius processus precessisset l. i. de cōfess. & i. c. fi. de coha. cle. & muli. & multo magis idē dicit esse si precessisset aliq̄s actus nullus per regulā l. i. in prin. ff. de rei ux. act. facit quod in simili not. bar. in l. i. i. princ. ff. de eden.

52 Nota q̄ iuramētū est seruādū in sui forma specifica in tantū q̄ si ego p̄mitto seu iuro tibi dāi uel soluere. i. annum centū nō possū cōpensare cū alio debito te inuito ut probat in c. ad nostrā & l. i. de iureiurā. ubi doc. hoc tenent licet bar. cōtra senserit & nō bene ut in l. amplius i. fi. ff. rem ra. ha. ex hoc sequit̄ q̄ si promitto uel iuro aliqd tibi facerē puta locare domū uel colere fūdū possū per iuramētū cogi precise ad factū nec euado periuriū offerendo tibi interesse ar. d. c. ad nostrā facit c. uenerabilē i. fi. de elect. & sic limitari debet regula l. stipulatū. non diuidūt in §. celsus ff. de uerb. ob. & hoc tenet do. Anto. de bu. in c. ex rescripto extra de iureiurā. p̄ quo bene facit tex. in c. quāto extra de iure iuran. & hoc confirmo rōe nam si fauor ultime uoluntatis hoc operat̄ q̄ q̄s precise cōpellit ad factū ut l. si de i. cōmissa §. fi. ff. deleg. 2. multo magis fauor religionis seu iuramētis

53 Nota q̄ quotiescunq; iudex pōsuit aliq̄uē ad torturā illicite nullis puta precedentibus indicis est presūptio uiolēta q̄ omis confessio ēt postea facta dudū post torturā sit illicite extorta & iō reo nō preiudicat ut ē tex. in l. pe. ff. de q̄o. secūdū unā lec. quā tenet bar. quod itel ligo qñ fuit cōfessus ante q̄ fuerat i. p̄positus in pristina libertatē & est rō quia est presūptio q̄ sicut iudex ipsū illicite extorsit ita illicite eū fecerit ratificare metu tormētōrū futurorū uel preteritorū argu. l. si cui §. hisdem ff. de accus.

quod not. ubi uero reus fuisset & repositus i. pristina libertatem & postea rediret ad iudicem & corā eo fateret̄ delictum sine dubio esset & puniendus l. i. C. de cōfess. & patet ex predictis in 2. notabili proxime precedenti. facit l. pe. de cōdi. ob turp. cau.

54 Nota hanc regulā q̄ iuramentū hēt hanc mirabilem uirtutē q̄ facit actum ualere prout ualere pōt melius l. cū pater §. filius matrē de leg. 2. & nō est aliibi & ibi bar. hoc tenet & i. l. i. §. si q̄s ita de uerb. ob. & in l. si quis pro eo ff. de fideiuf.

55 Nota mirabilē doctrinā si uera esset q̄ post cōclusū in cā pōt quis producere infra dūmō alleget ipsa de nouo ad suam notitiam peruenisse & hoc probat suo iuramēto ut ponit bar. in l. admonēdi ff. de iureiurā. Cōtra tñ q̄ hoc nō pōt fieri nisi petat restitutio in integrū tenet do. Anto. in c. pastoralis extra de excep. pro eo benē facit c. auditis extra de integ. resti. Sed contra hoc fortiter facit pone enī ad eius notitiā nō deuenisse q̄ talia instrumēta essent penes eum & probet per testes se de nouo inuenisse uel ad eius notitiam peruenisse qualiter probabit hoc quia de consciā sua tractabit certe tūc credo q̄ stare iuramēto suo ut i. c. significasti extra de homi.

56 Nota unū casū quotidianū q̄ est speciale i. mutuo q̄ minor xxv. ānis qui recipit mutuū carens curatore si petat restitutionē in integrū non habet necesse probare lesionē q̄a presūmit̄ cōsūpsisse nisi aduersarius probet contrariū ut l. i. C. si aduer. credi.

57 Nota q̄ legū doctores & medicē nō possūt personaliter capi quia gaudēt p̄uilegio pro debito & ex cōtractu uel q̄ ut est tex. sing. in l. medicos C. de p̄fess. li. x. & hoc ēt p̄uilegio gaudent eorū filii & uxores & statuta simpliciter loquētia de capiēdis debitoribus dēant limitari per d. l. medicos & per d. l. ii. C. de noxa. facit quod not. bar. in extrauag. ad repri. super uerb. nō obstante & ibi uide plenissime & quod not. i. aūc. quā in prouintia C. ubi de cri. agi oportet. ubi not. q̄ l. noua simpliciter loquēs nō tollit p̄uilegia clausa i. corpore iuris imo quod plus est ēt si sit clausula derogatoria que diceret non obstante ēt aliquo

privilegio quod not.

58 Nota q̄ clerici i sacris minoribus cōstituti non possūt capi ēt per iudicē ecclēstasticū ēt pro debito ex cōtractu uel quasi ut not. lo. an. in c. si clericos de sēten. exco. li. vi. ad quod illū tex. allāt in c. lator de pign. & regulā c. nuper & c. fame de sēte. exco. secus si sit debitor ex delicto uel ex cōtractu occasione depositi ut q̄a cōtractauit depositū ut in c. i. extra de deposti. & ibi do. Anto.

59 Nota q̄ clerici non gaudent regula riter privilegio concessō militib⁹ armate militie nisi quatenus hoc sit expresse a iure dispositū & iō non gaudēt priuilegio l. i. C. de iur. & fact. igno. & bar. ibi hoc tenet. Similiter nō gaudēt priuilegio quia exigi possit solum quatenus facere possint deducto ne egeant in c. odoardus de solut. & ibi not. licet & glo. & bar. uideant sentire cōtrariū in l. i. alias i l. miles in princ. ff. de re iudi. quin imo ibi uidet dicere plus Ricar. malū. q̄ equiperañt milites armate & celestis uel legati. militie unde secūdū eū idē est & in privilegio l. i. C. de iur. & fact. igno. quia dicit cōtrariū eius quod hic dicit nam ubicūq̄ secūdū ipsū ubi dat aliquod priuilegiū militi uel alicui cōtra ius cōe non extendit ad cōsequētias sed hoc est huiusmōi ergo & nō obstat l. fori quia illa parificat quantū ad dominiū non quoad alia priuilegia q̄cqd dicat ibi bar. Et an priuilegio q̄ quis nō possit cōueniri ultra q̄ facere ualeat possit renūtiari dic q̄ sic si cōcedit perso ne nō renūtiat l. alia §. eleganter ff. so. ma. secus si aliter l. uerū §. si. ff. pro so. & l. sciendum & l. si conuenerit ff. de re iudic.

60 Nota q̄ si reus post litis contesta. in actione furti uel alia famosa se absēta uit & ferat snia contra eū absēte uel i defensū legitime tamē citatū irrogat sibi infamia iuris sicut si snia lata est & cōtra eū presentē ut l. nō solū §. si. ff. de procu. & l. i. §. de qua ff. de postu. ubi pbat rex. iūcta glo. q̄ licet talis sit effectus infamis si tamē petat & obtineat restitutionem in integrū propter absētiā cām iustā tollit i cōsequētia infamia irrogata bar. uidet tenere cōtrariū i l. i. ctus fustū ff. de his q̄ not. infra.

61 Nota cautelā q̄ semper reus in respō

dendo libello semper apponat illa uerba non aio litem contestandi nam p re sponsonē talē nunquā inducit litis cōtestatio ex quo ipse non cōsensit ut not. glo. in l. i. C. de lit. contesta. quā doc. cōiter tenent iudex tamē ei dēt mandāt q̄ pure litem contestet & si ille recuset nō poterit ille pronūtiare litē hēri pro contestata sed rōne cōtumacie procedet ad primū & secūdum decretū ut not. p glo. & bar. in l. cōsentaneū C. quō & qñ iud. ubi dicit bar. q̄ illa gl. facit uerecūdiā multis doctoribus iuuenibus.

62 Nota aliā cautelā q̄ reus in aliqua pte suatū exceptionū in loco quo non solet multū ponderari sed trāscurri petat prestari iuramētū de calūnia quoniam ex quo apparēt hoc petitū fuisse nō pōt expresse uel tacite remitti & si contra fiat processus est nullus l. ii. §. sed quia C. de iur. cal. & eo. ti. c. i. li. vi. secus esset si nullo mō esset petitū & cōtrario actor sit cautus propter euitādū hoc periculū quod est ne illa uerba addant i actis quod facile possit fieri ēt notario ac tote non perpendente motu proprio prester iuramētū de calūnia.

63 Nota q̄ statutū uel cōsuetudo disponens q̄ non sit necesse prestari iuramētū de calūnia non ualēt ut in c. cōstitutus extra de fideius. & c. certū de iura. calū. unde non obstante tali consuetudine uel statuto processus est nullus ipso iure si hoc iuramētū fuerit petitū & nō prestitū & hoc hēt locū in causis sūmariis in quibus non procedit i figura iudicii ut in cle. sepe extra de verb. sig.

64 Nota q̄ i cā appellationis a snia definitiua qñ procedit inter presētes requirit litis contestatio & si obiciat processus est nullus l. i. C. ne lic. in una eadēq̄ cā. & in c. raynaldus extra de testa. & ibi not. sed qñ procedit una parte presēte & altera absente per contumaciā nō requirit litis contestatio l. si. §. illud de tēp. appella. idem est si una pars sit presens & alia similiter sit presens & sit contumax in non parendo iussui iudicis iubētis litē cōtestari q̄a tūc haberi dēt pro absente & cōtumace ut in c. cū olim extra de testi. & ibi not. per do. Anto. de but.

65 Nota q̄ uenditor q̄i tenet tradere uacuā possessionē emptori uidet libera

7
ius esse ab actione ex empto si in iſtrō
contineat q̄ ipſe conſtituit ſe rem uen
ditā poſſidere noīe emptoris not p gl.
& bar. in l. emptor. ff. de pac. quod eſt li
mitandū niſi uēditor nō poſſideat illā
rem tēpore illius cōſtituti q̄a tūc illud
cōſtitutū nihil operat̄ l. quāuis ff. de ac
qui. poſ. & ibi & iō ſit cautus emptor ī
hoc ſeruando puta q̄ uēditor in iſtrō
dotis uel alio conſtituat ſe noīe alteri
us poſſidere.

66 Nota q̄ ad hoc ut ſit uera & propria
locatio requirit̄ q̄ penſio ſit data uel
promiſſa ſeu cōuenta in pecunia nume
rata ut l. i. §. ſi quis ſeruū ff. depo. ſuſti
net̄ tamē libellus in quo quis dicat ſe
locāſſe fundū tali pro x. corbis grani nā
exponit̄ uſui conceſſiſſe & ſic large ſū
mit̄ hoc cāu locatio in libello l. ſi olei
C. loca. & ibi per bar. in l. ſi inſulā ff. de
preſcrip. uer. ſecus ſi actor in libello di
cat q̄ agrimeſſor locauit ſibi operas ſu
as quia tūc libellus dicit̄ ieptus nec ſu
ſtinet̄ l. i. §. i. ff. ſi meſ. fal. mo. di. quod
tamē deb& intelligi ī eo qui erat publi
ce deputatus & tenebat̄ hoc officiū exer
cere ut not. in d. l. i. §. i.

61 Nota q̄ poſſeſſorium adipiſcende &
quorū bonorū uel condic. ex l. ult. C.
de edic. di. adri. toll. nō dat̄ heredi q̄ ſe
mel poſſedit res hereditarias ad quas
agit ut inſti. de interd. in §. adipiſcēde
& not. glo. in c. ſi. extra de confeſ. li. vi.
quod deb& intelligi q̄n poſſedit poſtq̄
adiuit hereditatem ſecus ſi poſſiderat
ante & deſierat poſſiderē tempore quo
adiuit hereditatē tūc enim ipſe nō poſ
ſidet ut heres ſed ut alius hoc ſibi non
deb& nocere ar. in l. i. de ſictis in §. ſi ex
traneus. ff. de noxa. & ſic pridie fuit iu
dicatū me aduocante.

68 Nota q̄ ſi ſtatutū dicat q̄ ſi q̄s turba
uerit aliquē in poſſeſſione ſua incidit
in penā centū cuius dimidia applicetur
fiſco alia parti turbate. oritur ex illo du
plex ius agendi. ſ. ciuilit̄ & criminali
ter per not. in l. iii. §. i. ff. de ſep. uiola. &
ſic ſequit̄ q̄ ſimul non poterint intenta
ri l. i. C. q̄n ci. ac. cri. pre. & l. ii. §. i. ff. ui
bo. ra. cū ſy. ſecus ſi dicat ſtatutū ſi q̄s
fecerit ſic condēnet̄ in centū quorū di
midia applicet̄ fiſco & dimidia accu
ſatori quia tūc erit merū iudiciū ciuile
in totū & reus cōdēnabit̄ in totū ad ſol

uendū totā penā fiſco & fiſcus exig&
eā ſed poſtea contra fiſcū accuſator re
greſſū hēbit ad dimidiā ut ponit not.
bar. in l. ſenatus in §. uero ſenatus ff. de
iur. fiſ. quid at̄ ſi dicat cōdēnet̄ in cen
tū quorū dimidia applicet̄ fiſco & alia
offenſo deat̄ puto tamē q̄ adhuc hēat
locū dictū bar. quia nō pōt dici q̄ ante
condēnationē nata & queſita ſit aliqua
actio offenſo quia ſtatutū dirigit uerba
ad iudicē & ſic iudicis officiū nobili ſit
cōdēnatio in cētū & ſic per uia accuſati
onis ut inſti. de pub. iud. in prin. alias ſi
diceremus contra q̄ oriret̄ iudiciū ciuile
& criminale nō poſſ& fieri in eodem
ſnia ad centū per d. l. i. cū ſy. itē p hoc
ultimo facit illa regula q̄ eadē clauſu
la deb& determinare duo determinabi
lia pariter l. iam hoc iure ff. de uulg. &
pupil.

69 Nota unā regulā mirabilem q̄ lic&
fiſcus conſueuerit habere multa priuile
gia & ſic cā fiſci uideat̄ prima facie fa
uorabilis tamē in dubiis ſemper ē iudi
candū contra fiſcū q̄ pro eo ut eſt tex.
ſing. in l. nō puto ff. de iur. fiſ. quod in
telligo ſiue ſit dubiū de iur. ppter opi.
doct. ſiue ſit dubiū puta q̄ duo ordina
rii ferant ſnias contrarias ſiue ſit dubi
um in probatōibus ut quia fiſcus & re
us probauerūt cōtraria & probatōes fue
rūt pares lic& Io. and. & do. Anto. tenue
rūt contrariū quia cā fiſci ſit fauorabi
lis ſicut cā aduerſarii ut in c. ad noſtrā
extra de testi. & Io. and. in ti. de testi. §.
qualiter.

10 Nota unā doctrinā mirabilē uideli
cet q̄ quotieſcūq̄ quis auctoritate pro
pria faciat iure permittente quē ppter
aduerſarius incurrit periculū mortis ūl
magni ſupplicii corporalis intelligit̄ re
nūtiāſſe auctoritati ciuili ſibi cōpetētī
ad merā penā pro illo delicto ut ē tex.
ſing. ī l. interdū §. qui furem ff. de fur.
per quod ſequit̄ q̄ ſi maritus ſtatuto p
mittente licite occidit uxorem deprehē
ſam in adulterio uidet̄ renūtiāſſe lucro
dotis quod debebat habere propter illū
adulterium l. conſenſu C. de repu. lic&
bar. uideat̄ ſentire contrariū in l. ab ho
ſtibus. §. i. ff. ſolu. ma. ſecus puto ubi ex
forma ſtatuti ūl patrie maritus debuit
luctari partem dot. premoriente uxore
quia huic lucro. nō uidet̄ renūtiāſſe quia

nō insurgit hoc propter delictū sed qñ
cūq; uxor premoniat hab& hoc ex statu
to uel pacto ergo etiā facit l. qui seruū
ff. de uerb. obl. & in hoc cāu pōt saluari
dictū bar. presertim qā i tali parte quā
lucrat uir ipē dicit hēre titulū nō lucra
tiuū sed onerosū ppter onera matrimo
nii preterita l. si donaturus §. si. ff. de cō
di. ob cau.

11 Nota q; statutū disponēs q; maritus
deb& lucrari dimidiā dotis sibi datam
nō hēt locū in promissa ut not. bar. i l.
iubemus §. sane C. de sacrosā. ec. secus si
statutum dicat lucres dimidiā dotis ar.
l. si donaturus §. si. ff. de condi. ob cau.

12 Nota q; statutū disponens q; uir pre
mortua uxore lucres dimidiā dotis ha
beat locum siue fuerit traducta ad do
mū mariti siue fuerit subsequuta copu
la carnalis siue nō dummo fuerit matri
monium per uerba de presenti ut l. nup
tias ff. de regu. iur. l. nihil ff. re. amo. &
ibi not. per bar.

13 Nota q; omēs ll. que uolunt q; pro il
latōne cadaueris sit locus religiosus ita
q; desinat esse in cōmercio nrō ut ff. de
religi. per totū insti. de re. di. post prin.
sūt correcte de iure canonico q; in hac
materia preualeat qñ locus nō pōt fieri
religiosus sine auctoritate pontificis ut
in c. ad hoc de reli. do. not. glo. xii. q. ii.
c. i ecclīastico & no. Inno. in c. adolende
de sepul.

14 Nota q; positio que contin& duo pu
ta q; cōmodauī tibi codicem & uolumē
tu respondes nō credo de codice uidef
tacite fateri de uolumine & hoc intelli
go solū ad presūptionē & quoad semi
plenā probationē que inducit ex illa ta
li tacita cōfessione ut in c. nōne de pre
sūp. ubi hoc uidef esse de mēte glo. &
doc. iuncto c. si. de iureiurā. quod not. qā
quotidie accidit idē ēt si extra iudicia
liter interrogauī sic nōne ego cōmoda
uī tibi codicē & uolumen & tu dixisti
na est uerū de codice per d. c. nōne. &.

15 Nota doctrinā mirabilem q; quoties
cūq; in aliqua regula continent aliqua
fienda a religiosis & apponit certa pēa
ieiunii duorū dierum uel sy. religiosi
contrauenient. lic& uoluerint generali
ter seruare regulā nō incurrūt trāsgressi
onē uoti nec peccatū mortale quia itē
tio cōditoris regulā uidef limitasse su

um pceptū uel prohibitionem quoad
illam penā tantū & hoc appar& in regu
la fratru predicatorū. & hoc tenuit lo.
an. post Hosti. & Thomam de aquino i
c. relatū extra ne cler. uel mo. quod est
not. ppter doctores & scholares q; iurāt
seruare statuta que dicūt tale quid fieri
uel nō fieri sub certa pena. item est rō
que multū limitat not. per bar. i l. si qs
pro eo ff. de fideiuf. & in aūc. sacramen
ta C. si aduers. uen. supposito q; opinio
bar. ibi sit uera quod nō firmo ad pns.

16 Nota mirabilem doctrinā quā a ne
mine uidi tactā que est dīa inter scrip
turā epistolā & scripturā libri rōnum i
hoc nam si in epistola quā mihi misisti
contines qualiter tu a me recepisti cētū
ex cā depositi & q; ex illis tali die mihi
redidisti xxv. & tali die .xv. & tali die
.x. & tu remanes debitor i effectu i xxx.
tamē tcepta epistola possū illā approba
re quoad centū que fateris hūisse in de
positū & negat te reddidisse illa septu
aginta nam hec dicūt esse sepata capi
tula tex. est in l. publica in si. ff. depo. &
ibi ten& bar. & ēt clarius in laurelius
ff. de lib. le. & pro hoc fac l. i. C. de pro
ba. & not. i l. si qdem C. de excep. sed si
i libro rōnum tuarū contineant accepta
a me & data a te mihi ista data & accep
ta dicūt ita anexa q; si ego probō intē
tionē meā ex libro tuo quoad centū te
netis etiā stare illo libro quoad accepta
& data a te mihi pbat i l. quedā. §. si.
ff. de eden. & ibi bar. hoc ten& facit l. si
quis ex argentariis §. si. quis rōnem ff.
de eden.

17 Nota q; quotiescūq; i istrō sūt appo
sita aliqua uerba que sūt de sbā ad ua
lorē actus de quo agit illa uerba plene
probant enūtiatiue narratū esse uerum
quoad ualorē illius actus tantū nisi ad
uersarius prob& oppositū unde si instru
mentū dicit q; ego promisi centū titio
seruo sēpronii quoad hoc ut stipulatio
pb& ualeat ut ē cāus in l. optimā C. de
contrahen. & cōmit. stip. sed si posita in
ter me & sēpronii disputatē qō de
dominio titii illa confessio nō preiudi
cat in fauorē sēpronii ut probat i. c.
illud de presump. & ibi ten& do. Anto
quod not. quia facit ad multa bar. tamē
in hac materia uidef hūisse bonū intē
lectū in l. hac cōsultissima ff. de dona.

18 Nota q̄ bar. tenet q̄ statutū disponēs q̄ uictus uictori condēnet in expensis uidet addere iuri cōi hoc q̄ pro expensis nascet actio uictori contra uictū seu condictio ex statuto iō si lata snia super p̄cipali & nil sit dictū de expensis poterit uictor incohare & agere pro expensis ut not. bar. in l. iiii. in fi. ff. de lega. 2. & eius dictū nō puto uerū quia si statutum uidet dirigere uerba ad iudicē dū dicit condēnet a iudice & iō non pōt nasci condictio ex statuto per regulā quā ponit bar. in l. i. ff. de cōdic. ex l. itē hoc statutū loquit̄ penitus per eadē uerba per que ius cōe ergo nullū uinculū addit sed uidet esse recitatoriu iuris cōis l. ius aut̄ ciuile a cōtrario sensu de iust. & iur. & not. per glo. & doc. in c. i. de cōf. li. vi. & sic debet̄ intelligi q̄ officio iudicis mercenario fiat cōdēnatio i expensis l. terminato C. de fruct. & lit. expens. cū sy. sed dictū bar. pōt saluari q̄ si statutū loquat̄ per hec uerba q̄ uict⁹ uictori teneat̄ uel obliget̄ in expensis nam illa obligatio debet̄ producere acti onem l. licet & ea obligatio de procu. sed de iure cōi non est & nata obligatio seu actio pro expensis quia regula est q̄ id quod uenit officio iudicis nō pōt peti iure actionis uel obligationis l. qui per collusionē §. i. de act. emp. & l. quintus de ad. lega.

19 Nota regulam q̄ quotiescūq; in cā appellatōis fert̄ snia diffinitiuā ex actis ueteribus factis tantū in cā p̄cipali succūbens debet cōdēnari in expensis & hoc hēt locū nō solū si succūbat appellās sed et si succūbat appellatus q̄ hoc ipē appellās hēret sniam post se latam nō habet iustā cām litigandi q̄ ex quo fuit appellatū ab eo elidit̄ p̄sūptio iusticie & iō debuit consulere peritiores & renūtiare snie si erat iniusta & hanc regulā ponit glo. in l. iuris ignorantia de reg. iur. li. vi. & bar. in l. fi. ff. de re iudi. & clarius circa mediū l. generaliter C. de re. cre. & iureiurā. quidā tamen tenuerūt contra i appellatū. quorū opi. recitat̄ in c. finē litibus de dolo. & contu. predicta tamē debēt limitari nisi esset̄ p̄babile dubiū iuris propier opi. doc. quia tunc succūbens debet̄ absolui ut in aūc. de iudi. §. oportet & col. vi.

20 Nota praticā q̄ quotiescūq; in cā p̄

cipali uel et i cā appellatōis producit̄ de nouo aliquod instrumētū uel publicant̄ alique attestaciones quo uiso uel etiā quibus uisis tu es certus te debere succūbere in cā debes statim renūtiare liti & etiā cāe similiter & euitabis pariformiter etiā condēnationē expensarū ar. l. si quis inficiatus ff. de pe. & ibi et bar. idem sentit in l. properandū. §. sin aut̄ C. de iudi. & ibi clarius. & si hoc nō fiat tūc ut etiā uictus cōdēnari i expensis debet̄ et a tempore producti instrumēti uel publicatōis attestatōnū citra usq; ad sniam secūdū bar. ubi §. sed isti doctrinā puto limitari debere nisi instrumētū uel testes deponunt de tuo facio hoc quia tu p̄sūmeris fuisse i dolo uel saltē in lata culpa l. quāquā ff. ad uelle. & iō non debes euitate cōdēnationē expensarū l. eū quē tenuere ff. de p̄iud. & insti. de peti. teme. li. §. ii. cū sy. eodē mō dēt limitari uulgaris doctrina quia ubi in cā appellatōis fert̄ snia ex nouis actis uictus absolui debet̄ ab expensis ut not. do. de ro. in decisione. ccxli.

21 Nota praticā quotidianā q̄ quotiescūq; reus conuentus ciuilit̄ qui debet̄ solū pecunialiter cōdēnari inde si hoc occurrat infamiā iuris uel facti uel aliā penam puta quia uult statutū q̄ condēnatus in sindicatu uel baractaria nō possit habere effectū usq; ad xx. ānos debet̄ offerre realiter i iudicio totam penam ad quam cōdēnari pōt & tolleret dicendo se non egisse lites & malle potius p̄dere hanc pecuniam q̄ stare dubio euentui litis & tūc non uidet̄ fateri delictū & absoluet̄ quia soluit l. si reus paratus ff. de procur. ubi bar. ponit hanc regulā & l. iusiurādū & ad pecunias ff. de iure iurā. sed ubi non offert totā sed partē tunc hoc sibi non prodest & l. tutor §. lutiū ff. de usur. unde si pro falso imponat̄ pena quinquaginta librarū ex forma statuti uel imponit̄ pena arbitraria cum iudex hoc nō possit arbitrari ultra penam quinquaginta librarum & reus obtulerit xl. hoc sibi non proderit licet̄ postea contingat in sniam arbitrari de quadraginta tantū uel minori sūma.

22 Nota mirabile dictum bar. q̄ si statutum disponat q̄ debeat citari quis ad domum uel personaliter uidet̄ hoc addere iuri cōi q̄ primo loco sufficit cum

citari ad domū necesse fuit necesse pmo eū
personaliter requiri in loco ubi uerifi
militer debet inueniri hoc ponit bar.
i l. iiii. §. pretor ff. de dān. infect. cuius
dictū uidet sequi do. Anto. in c. cām ex
tra de dona. sed hoc dictū seper mihi
displicuit quia statutū loquit per hec
uerba per que ius cōe ergo dēt recipere
interpretationes iuris quia uidet mere
recitare ius cōe ut d. l. iusāt ciuile ff. de
iusti. & iur. facit l. ii. C. de noxa. & sic p
mo debet personaliter requiri z: si non
pōt inueniri citari debet ad domū l. i. §.
i. de lib. agn. & et d. l. iiii. §. pretor.

83 Nota doctrinam mirabilem quā pauci
sciūt q licet i personaliter missus i pri
mo decreto i possessionē ante litem cō
testatam uel post debet habere nudā de
tentionē l. iiii. §. fi. ff. de acqui. pos. cū
sy. secus est tamē qn pro executione dif
finitive late in persona mittit uictor i
possessionem ex primo decreto qā tunc
statim possidet naturaliter & ciuilitate l.
a diuo pio §. si super rebus de re iudic.
& ibi bar. sing. hoc tenet.

84 Nota q quotiescūq; in snia i actione
personalis uel reali lata mandari dēt exe
cutio i eadem re i qua est lata nō est ne
cesse q citari deat uictus ad executionē
illā ut not. Inno. & alii i c. ex rōe de ap
pel. sed dēt i alia re executioni manda
ri puta q reus cōdēnatus ad pecuniā &
pro executione primo debeant capi mō
bilia & postea capi imobilia tūc uictus
debet citari propter interesse quod pōt
pretendat circa res circa quas primo de
bet fieri executio ut ponit bar. i l. a diuo
pio §. i uenditione ff. de re iudi.

85 Nota singulare dictū q si rector uel
canonicus ecclie sit tabellio & cōficiat
instrūm ultime uolūtatis i quo testator
eccliam heredem suā instituat uel ei le
get credere i instrō in fauorē ecclie nec
poterit ipse puniri pena quasi falsi &
ista regulā ponūt lo. and. & do. Anto. i
c. cū inter de re iudi.

86 Nota pulchrā doctrinam q ubi cūq;
aliquis libellus est ita conceptus q ex
eo pōt colligi actio generalis uel actio
spālis i dubio uidet intentata actio spā
lis & nō generalis ut not. bar. i l. i. i pri.
ff. de edē. & hoc fac ad multa & preser
tim ad hoc q si dominus iudici ordia
rio uel prāti delegauit aliquam causā

& sic iste poterat procedere ex generali
& spāli in dubio uidet processisse ex
speciali. r.

81 Nota q ubi cūq; dñs cōmittit cām
iudici ordinario dicendo potestas faci
at iusticiā uel mandamus potestati q fa
ciat iusticiā uel ei cōmittimus non ui
det de nouo ei dare potestatem uel dele
gare sed ueterē ordinariā excitare ut in
c. sic & in c. pe. extra de offi. ordi. sal
uo nisi ponat hec uerba uice nostra uel
auctoritate nostra quia tūc uidet ei da
re delegatam ar. l. i. §. fi. ff. de offi. eius
cui man. est iur. & in c. i. de de. egro. li.
vi. fac quod not. in l. more maiorū ff.
de iur. om. iud. secus si dixisset delega
mus talem cām potestati qā tūc cū uer
ba sint clara eis est standū & sic semper
hēbit delegatam l. ille aut ille. §. cum
in uerbis ff. de leg. iiii.

88 Nota gl. sing. insti. de act. i §. actōnū
in glo. i. quam pauci sciunt que uult q
quāuis i actionibus bone fidei usū ex
more deant officio iudicis mercenario l.
iiii. C. de pos. tamē secus est i fructibus
quia qn fructus ueniunt quia possūt pe
ti iure actionis bone fidei sicut ipsa res
principalis & effectus est maximus qā
extincto debito principali per solutōē
uel per sniam solutoriam non pōt apli
us agi ad id quod uenit iure actionis po
test bene officio iudicis mercenario ut
est tex. i d. l. iiii. sed ad id accessorium
quod uenit iure actōnis bene pōt agi l.
centū capue ff. de eo quod cer. lo. & ibi
id quod dicūt il. de usuris est hodie cor
rectū p ius canonicū sed uerificari pos
set i interesse dāni uel lucri p diti qd
surrogat loco usuratū iuxta not. i c. cō
questus de usur. & sic illud interesse ue
nit officio iudicis mercenario ad id enī
agi non possit extincto debito principa
li quod est not.

89 Nota cām contra quēlibet prima fa
cie dixerit q ubi maritus de consensu
uel mandato uxoris facit in predio do
tali impensas uolūtarias uel picturas ul
parietes marmoreos uel similia non po
test ipē uel heredes sui repetere illas ul
retinere sed premitit abrasio uel euul
sio nisi pars mulieris uelit sibi tantum
dare quātū ipse habere possit de ipsis
rebus abrase uel euulsi ut est tex. sing.
in l. pro uolūtariis ff. de impens. iuncta

l. in fūdo ff. de rei uen. & cōtra casū l. illius dicit q̄ glo. que est insti. de ac. §. si. de dote.

90 Nota unū dictū singulare ad proban-
dū uiam esse publicā non sufficit p̄ba-
ri p̄ testes q̄ publice itū fuerit per oēs
per longū tempus i. l. i. §. i. ff. de his que
in test. de. uel eff. qualiter at publica di-
cat uia uide tex. in l. ii. §. uiarum ff. ne
quid in lo. pu.

91 Nota q̄ sub hoc uocabulo snia pprie
& stricte sūpto cōprehendit solū diffi-
nitua l. quod ius sit ff. de re iudi. & p̄-
bat in l. ii. §. bīduū ff. q̄n app. sit. ad hoc
facit etiā gl. in c. cū olim de testi. & ibi
tenet do. Anto. de bu.

92 Nota mirabilē regulā q̄ ubicūq; unū
uocabulū habet duo significata unum
largū aliud strictū si inueniat in mate-
ria exorbitanti seu stricta debet accipi
in significato stricto ut de rescrip. c. ro-
dolphus ubi uerbū diod. quod large si-
gnificat ciuitatem & comitatū sed stri-
cte p̄ comitatu accipit i res & ad lites
ad idem insti. qui da. tu. po. in fi. ubi ap-
pellatione filiorū non cōprehendit ne-
potes i materia odiosa ut ē q̄n pater de-
dit tutorem filius hec tamē regula dēt
limitari nisi aliter dicamus propter cō-
munē usū loquēdi regionis ut i in secū-
do notabili patebit.

93 Nota unū mirabile q̄ bestie de pro-
prio & stricto significato cōprehendit
solū aialia fera ut boues ursos. &c. & iō i
materia exorbitanti & stricta aialia do-
mestica uel mansueta non cōprehendit
l. i. §. bestias. ff. de post. uolgo tñ iter sco-
lares solē derideri iudex dici mōton?
qui credidit famoso aduocato asinū pro
bestia nō haberi ad hoc allāt gica que
non habet C. de asinis & bestiis nō ha-
bendis li. xii. sed dictū aduocati illius
& snia iudicis uidet posse sustentari p̄
d. §. bestias predicta tamē imitari dēt
nisi cōi usu loquēdi regionis aialia do-
mestica uocarent bestie q̄ tali signifi-
cato standū est nam in statutis et exorbi-
tantibus & correctiuis iuris rōis uerba
debēt accipi pro loco secūdū cōem usū
loquēdi regionis non obstantē q̄ i lege
aliter tale uocabulū accipit l. cum dela-
monis & asinam molendinaria ff. de fun.
instru. & in l. labeo ff. de sup. leg. & i c.
ex iur. lo primo de spons. l. i. in prin. ff.

de suis & le. ubi tenet hoc bar.

94 Nota q̄ is cuius cōsilio seu persuasi-
one factū est furtū non tenet actiōe fur-
ti q̄n fur erat alias hoc facturus & sine
hoc consilio ut ē tex. sing. isti. de obli.
ex delic. in §. ope ubi glo. hoc tenet bar.
tamē dicit contra casū illius §. in l. nō
solum §. si mandato ff. de iniur. cuius
opi. uidet sequi lo. de ligna. in c. mulie-
res de sen. exco.

95 Nota unā doctrinā quā pauci sciunt
q̄ illa regula qua cauēt ubi actor habet
re uera actionem per sniam absolutoriā
inducit solū exceptio rei iudicate non
at tollit actiō ipō iure insti. de ac. §. itē
si in iudicio quod tamē intellige q̄n se-
tentia absolutoria fuit iniusta si at fuit
iusta quia fuit opposita aliqua exceptiō
perēptoria legitima tūc actiō in totū
tollit ipso iure & sic quodāmō obstat
exceptio reddit exceptiōe incerti. cum
soja l. si plures in prin. ff. de fide. ubi
bar. hoc tenet idem tenet in l. iulianus
uerū debitorem ff. de condi. inde.

96 Nota tex. quē pauci sciunt q̄ hec ex-
ceptiō q̄ mulier nō debet audiri i iudi-
cio noie alieno ut procuratrix actor. uel
rei ē dilatoria & iō nō pōt opponi post
lit. contest. sicut nō pōt opponi contra
militē ut insti. de excep. §. pe. ut not. gl.
i l. ita demū C. de procu. que tamē non
fuit memor illius §.

97 Nota tex. quē pauci sciūt q̄ stuprās
siue uirginē siue uiduā honeste uiuētē
nō punit pena capitali sed solū cōfiscā-
tionis i partem oīum bonorū suorū ni-
si sit uilis ul infamis de iure uel de scō
quia tūc relegabit & castigabit i corpo-
re puta quia fustigabit ut insti. de pub.
iudi. §. idem de adult. l. ult. nec ob. l. i.
§. huic pene C. de rap. uir. ubi tex. uide-
tur uelle q̄ sit pena capitalis siue quis
hūit rem cū uirgine ea uolente siue in-
uita q̄a ille tex. debet intelligi secūdū
precedētia sed ubi uolētia interuenit
in rapina mulieris ut quia quis rapuit
per uim mulierem de domo patris ul
fratrū ipsius resistentibus quia talis pū-
tur pena capitis. & si mulier diceret ego
sū contēta & pro hoc facit tex. insti. de
pub. iudi. §. si uir per uim de rap. ubi
confirmat dispositiō d. l. i. & sic nō ē ue-
risimile q̄ sit correctā p̄ sitem lex iu-
lia quod ē menti tenēdum.

98 Nota q̄ concubina alicuius cōiugati ūl
soluti reputat̄ mulier ihoneste vivens
& iō alius habēs cōitū cū ipā pōt puni
ri nec accusari ab eo cui illa erat concu
bina ut ē tex. i l. si uxor i prin. de adul.
fallit qñ berta erat concubina prōni sui
ut ibi dicit̄ illud uerū ē nisi filius ha
beat rem cū cōcubina patris & illa ē iux
ta causa exheredādi ut i aūc. ut cum de
appel. cog. in §. aliud quoq; capitulū &
i c. quinquauallis de iureiur.

99 Nota unū cuius solent vulgares dīe
l. dicere hec nō ē pena capitalis rapere
meretricē uel cū ea coire per uim puni
tamē extraordinarie crīe pene iniuria
tum & iō pena arbitraria poss̄ adeo ita
atrox iniuria arbitrari ut ēt mors ueni
ret imponēda nam arbitriū a lege datū
i maleficiis ēt ad mortem se extēdit si
sit factū nimis graue uide hec oīa per
bal. i l. si. ff. de re. diui. nam ēt pena stru
pri hēt locū uel alia pena ut ē tex. i lue
rū in prin. ff. de fur. & in l. i. in princ. a
cōtrario sensu de rap. uir.

100 Nota q̄ si titius dicat q̄ petrus co
gnouit bertā uiolenter mō testes depo
nunt nō ē probatū q̄ petrus uim intule
rit berte q̄ illud uocabulū uiolenter ē
dubiū nam poss̄ intelligi ecōtrario q̄
berta uim intulerit petro ut not. bar. in
l. ii. ff. de duo. re. sed forte illud dictū
pōt limitari nisi cōis regionis usus lo
quēdi accipiat illa uerba actiua i uiolē
tia uiri per ea que dixi supra i notabili
lxxxvi.

legant.
101 Nota q̄ illa uulgaris doctrina que
uult q̄ oportet prēm reliquere filio iu
re institutōis aliquid alias si relinquat
iure legati testū est nullū nec oportet
filiū agere ad testū legitime ut ē tex.
i aūc. ut cū de app. cog. i §. aliud quoq;
capitulū & i §. seq. & not. in aūc. nouis
sima C. de inoffi. test. debet limitari ni
si qñ parens testaret̄ inter liberos puta
habēs tres filios unū heredē uniuersalē
instituit & aliis reliquit. x. legati tūc. n.
ualet hoc testū & hoc iō quia defectus
alicuius solēnitatis iuris positiui illud
non uiciat ut l. hac cōsultissima §. ex iper
fecto C. de testa. quia iā legitima ē q̄
debita de iure naturali agēt illi duo ad
supplemētū legitime ut l. quoniā i pri
oribus C. de inoffi. testa. & pro hoc beñ
fac tex. in c. raynutius de testa. & not. in

c. si pater de testa. li. vi. secus esset si p̄
fuisse ex toto inhumanus ut q̄a nil re
liquisset his duobus tūc totū testū ē
nullū ipō iure ut l. filio preterito ff. de
iniur. testa. z. debet limitari nisi insti
tutio fiat in piam cām ut quia institue
bat pauperes eccliam uel locū piū quia
tunc adhuc ualēt testū si aliquid re
liquit filio iure legati sed si nil relinquit
institutio ē nulla ita tenet bar. in repe.
l. i. C. de sacrosā. ecc. scias etiam duas li
mitationes ad §. aliud quoq; capitulum
sing. quas nota. Est & tertia limitatio si
pater soluit cōdēnatōē pro filio legit
timo nam tūc nō tenet aliquid relinque
re ita not. bar. in l. si cū dotem §. si post so
lutū ff. solu. ma. & est et alia limitatio
secūdū bar. in l. gallus in prin. de lib. &
postu. f. si testet pater hoc mō si filius
uiuo me moriat̄ nepos ex eo fit heres
nulla enim iniuria fit filio & sic eius
preteritū testū non erit nullū adde ta
men quod ibi scripsi. Est & quarta limi
tatio qñ pater diuidit inter filios here
ditatem ac si ipōs heredes instituisse
l. quod. C. de her. isti. pro hoc quia tātū
operat̄ ficta institutō ut l. iulius §. iulius
& l. si ita scriptū de lib. & pos. Est &
alia limitatō qñ p̄ preterite uult ad cō
modū filii ut not. bar. i l. cū ex filio de
uul. & pupi. & bal. in repe. l. in suis. Est
& alia limitatō i cāu l. humanitat. C. de
impube. ubi casus q̄ filius oīo repellit̄
ab hereditate paterna ex testō facto ab
auo p̄i furioso quia auus unū ex nepo
tibus substituit nam aliter nepos nihil
habebit. adde tamen tres cāus quos po
nit pau. de cas. in l. quotiens. de here. in
sti. in quibus filius q̄ nō hēt iur. instit.
presūmit̄ hēre & ibi notauit quartū.

102 Nota casū pulchrū q̄ licet & reglāriter
exceptio perēptoria pacti de nō petēdo
que cōperit principali proffit̄ fideiussō
ri insti. de repli. §. i. cū sy. fallit tamen
hoc qñ maior pars creditorū fecit pactū
de nō petendo nisi certā partem heredi
futuro debitori. secūdū practicā l. maiore
de pac. tūc enim tenet pactum maior.
partis preiudicat paucioribus i quantū
uelint agere contra heredē nō tñ eis pre
iudicat in quantū uelint agere cōtra fide
iussōres debitoris in l. si precedente i §.
iulius ff. mand.

103 Nota q̄ si pater maritauit filiā sine

dote nō pōt cogi amplius ad dādū sibi
aliquā dotē sicut nō cogit alere filium
uel filiā q aliquo mō se pōt sustētā ut
l si q s a liberis §. sed si filius ff. de lib.
agno. ita not. bar. in aūc. res que coia de
lega. & i l. obligamur §. i. ff. de ac. & ob.
salua nisi filia maritalis & se & pmissit
set dotē ad quā cōstituendā pī cogi po
tuissit & qā tūc tenet pī ut ipē ibi not.

109 Nota doctrinā singu. quā legiste cō
ter ignorant q si aliq prorogat iurisdī
ctōnē i iudicē nō suū pntem & acceptā
tem ut quotidie fit qn duo laici se subi
ciūt iurisdīctōi epālī nō admittit aplī
us pnia & sic nō hēt locū l. si conueniet
ff. de iur. o. iu. & hoc probat i l. ē recep
tum ff. eo. & in c. i. extra de iudi. secun
dū lec. quā tenet ibi do. Anto. & regulā
ponit Guil. de eu. in l. i. ff. de iud.

105 Nota tex. singularem q ad hoc ut tu
tela dicat legitime decreta per iudicē
oportet q tutor spāliter promittat se
subire defensionē pupilli ut l. si §. defē
sione ff. de admi. tu. & not. q antiq pra
ticerrabāt i hoc ppter quod dicit bar.
q uidit multas tutelas cassare ut not. i
l. legitimos C. de legi. tu.

106 Nota casū quotidianū q si mī acci
pit tutelā filii ex dispōne testi pīs uel
iuris & ipā nō renūtiat & secūdis nup
tiis tutela est nulla ipō iure idē si nō re
nūtiat uelleyano idē si nō renūtiat
oī alii iur. & statutorū auxilio idē si nō
obligauit oia bona sua p admīstratōne
tutele ut plene not. bar. i l. si q s sub cō
dictōe ff. de tes. tu. & i aūc. mī & aue
C. qn mu. tu. of. fun. po. & utrobq bar.
ponit unū mirabile q illa renūtiatō oī
alii iur. auxilio opat hoc q ubi persōa
liter mulier alias capi n pōt pro debito
ut i aūc. nouo iure C. de custo. reo. & in
l. i. C. de offi. diuer. iud. poterit hoc cau
psonaliter capi pro debito.

101 Nota q in duplicibus iudiciis is q
prouocauit dicat optinere ptes actoris
l. i. tribus cū l. se. ff. de iud. tñ illud est
uerū quoad litis ordinaria nō at quoad
decisionē lit. unde si sūt duo ordinarii
q hoc cau ferāt snias cōtrarias nō preua
lebit snia lata p puocato sed abo erūt
in pendēti & stabit determinatōi supi
oris ut est tex. sing. in l. duo iudices ff.
de re iudi.

108 Nota unā lucrosā & utilē doctrinam

q clerici nō possūt uti statutis edictis
p laycos et si ipsis sint multū fauorabi
lia nisi sint spālī approbata per papā &
hoc nedū in foro ecclesiastico sed et i se
culari c. ecclīa sacte marie de cōsti. & c.
bone qd lxxxvi. di. & hac regulā ponūt
ibi doc. i c. si. de solu. unde si hodie sta
tutū bononie q agnati usq ad quartū
gradū excludūt filias feminas a succes
sione pīs non poterunt uti hoc statuto
agnati q sūt clerici.

109 Nota q ubicūq per l. i. ponit pena p
uerba futuri tēporis & addit aliqd ex
scriptis uerbis eo ipō ipso scō uel ipō
iure uel mox ut i aūc ipō iure de ices.
nup. in prin. & in c. eū q de prebē. li. vi.
idē si apponant uerba penitus uel pror
sus uel oio ut est tex iūcta gl. not. i aūc
ut de. eff. sui fun. defun. col. vi. & ē gl.
not. in l. si q aduocatoz C. de postu. &
hanc doctrinā ponunt doc. in c. qbusdā
de preben. alias de pen. & in c. i. de pos.
prela. li. vi. idē si dicat oibus mōis pue
uel cadat a iure suo ut pbat tex. i d. aūc
ut defū. seu. fu. defun. secus est si dicat
cadat ab oī iure suo qā tūc requit snia
ut not. doc. in aūc. q semel. C. quō & qn
iud. & in c. cupient. §. si uero in discor
dia de elec. li. vi. & est glo. in uer. pue
& fac c. dispendia de rescrip. li. vi. ibi eo
mō careat lrag & quod ibi not. & rō di
uersitatis ē qā i hoc ultimo casu istud
signū uniuersale oē determinat & quali
ficat nō uerbū sed res uel iura qbus q s
priuadus mediante snia tñ in illis cāis
supioribus illud uerbū penitus uel oio
uel oibus mōis qualificat ipsū uerbum
.i. ipsū actū priuadi & iō snia nō requi
tur quod not. qā hoc a paucis ē tactum.

110 Nota q ubi soluit aliud pro alio uo
lente creditore ipō iure extinguit obli
gatio sicut si esset solutū quod uere de
bebat ut insti. q. mo. tol. ob. i prin. secus
est ubi de cōsensu creditoris quis solue
rit alteri aliud pro alio quia tūc tollit
obligatio solū ope exceptōis & nō ipso
iure l. si. §. cū mihī aut titio ff. de uer.
obli. & ibi not. per bar.

111 Nota regulā q oēs fauotes attributi
libertatibz habēt locū in oibus relictis
piis ut not. bar. in l. proxime i si. ff. de
his qui i tes. del. & l. si unus C. de rest.

112 Nota q ubi l. i. ponit penā & loquit
per uerba futuri tēporis uel p uerba du

bia que possunt esse futuri optatiui & pntis subiunctiui ut est uerbu sit & adiungit participiu preteriti tps ut ga dicit uel erit priuatus uel excōicatus intelligit pena iposita ipso iure ut in c. a nobis el i. de sen. ex. & i. c. si. in fi. de tēp. or. li. vi. & i. c. ga nobis de usu. fallit nisi uerba iuncta cū participio notēt iproprietatē quādā puta ga dicit q̄ hēat p̄ codēnato ga tunc requirit snia ut i. l. in criali C. de iur. o. iu. & quod ibi not. p gl. & doc. idē si dicat q̄ hēat pro cōuēto uel hēat p̄ cōfesso ga tūc nō intelligit ipso iure sed requirit snia ut not. in l. ii. §. q̄ si actor C. de iur. cal. & not. Io. de imol. alias Io. monachi in c. ii. de cōfess. li. vi. licet Archy. & Io. an. uideat sentire contrarium & no. bene.

113 Nota q̄ si ex centū que assero te mihi debere peto xxx. potes in tē obicere exceptōem q̄ nō debeat audiri nisi petam totū ut ipse restringat i plura iudicia ar. l. nō tñ ff. de procu. & hoc not. bar. i. l. i cōmodato §. duobus ff. cōmo. ubi dicit hoc uerū nisi iurisdicatio iudicis patiat. i. si iudex naturaliter possit de toto debito cognoscere sed si iudex naturaliter possit cognoscere a xxv. libris. tūc ego actor audirer iuito teo l. cū quedā puella ff. de iur. o. iu. & per predcā limitat tex. insti. de ac. §. si minus itē apertur uia destruēdi cautelā aduocatorum quā ponit bar. in aūc. q̄ semel C. de proba. ubi dicit q̄ ubi intentio actoris probari possit solū p̄ testes cauti aduocati faciūt peti solū modicā partē puta decimā totius sūme & si testes bñ pbāt benequidē nā postea petit residuū & alii testes iterato deponūt idē si nō probāt producēt alii testes in petitōne residui & erūt magis instructi propter iterrogatoria p̄tis aduersē nā illa cautela procedit quando reus nihil dicit uel quando iurisdicatio iudicis erat limitata usq̄ ad modicā sūmā primo petitam quod not.

114 Nota mirabilē doctrinam q̄ si quis unlt probare possessionē cōtinuā x. anorū & sic obicere prescriptōnē lōgi tps sufficit ei probat de possessione duorū porū annorū & duorū ultiorū & aliquā in medio possederit ga tūc presūmit cōtinuatio aliorū mediorū tēporū ut ē glo. xvi. q. iiii. c. uolumus & h̄ ē tenet bar.

i. l. celsus ff. dr usuca. ubi et ipse plus dicit q̄ sufficit probari q̄ possedit i principio puta in anno ix. preterito quia presūmit sēper cōtinuata possessio saltem civilis quia possedit semel cum de solo cōmodo tractaret si asserit se possiderē presūmit sēper retro cōtinuate possedit se nisi cōtrariū probet ar. l. siue possidetis C. de proba. & not. Cy. in l. sup lōgi C. de prescri. lon. tēp. sed aduerte quia hoc ultimū procedit solū in teo i te uera qui possedit tē in pnti de q̄ nō est qō actor uero nō possidēs tē sūdās se ex tali prescriptioe nō obtineret nisi probaret saltē principii possessionē & extrēi & pmi & decimi anni illud quod dicit gl. in d. l. uolumus de possessione mediis tps nō puto necessariū saluo nisi quis se sūdar & ex prescriptōe lōgissima xxx uel xl. annorū qui tūc oportet & probare de possessione pmi xi. & & xxi. & xxxi. & ultra ubi tractat de possessione xl. annorū rō ē quia possessio civilis que retinetur que sola sufficeret ad prescriptioē presūmit durat usq̄ x. & nō ultra nisi appareat de naturali possessione rei ut l. furtū & l. fundū ff. de usuca. & ibi not. p̄ doc. & in oībus tñ casibus sit sēp cautus praticās. i. aduocatus rei ne taliter formet articulos q̄ apparat prescriptioē lōgi tps cōpletā an primā citationē alias succūberet ut not. bar. in d. l. celsus.

115 Nota q̄ si quis agat simul pluribus actōibus diuersis similibus tñ teo istate cogit facere unū libellū & unā instantiā de oībus dictis actōibus l. nō ē nouū ff. de ac. emp. & ibi p̄ bar. & i. l. heredes §. de pluribus ff. fa. herc. l. cū duobus §. si plures ff. pro so. illa tñ instantia dicit ēe diuidua un si sup actōe pronūtiat omīssis aliis ualebit snia ut not. bar. in l. scīr debemus ff. de uer. ob. secus ēet ubi tā instantia q̄ ē actio sit una tantū ut puta si promissisti mihi x. & illa a te petii nam tūc snia lata sup parte erit nulla ipō iure ut l. in hoc iudicio & ibi not. ff. fam. her. & not. i. l. i. C. si aduer. tē iu. & hēc p̄ Cano. in c. inter nos de re iudi.

116 Nota q̄ presūptio uiolēta que ēt secundū ius dicit hēre uim plene probationis i cā ciuili nō sufficit ad plenā probationē i cā criali ut not. doc. i. c. asserite de presū. & Inno. i. c. quia uerisimile eo.

ti. & per hoc uidetur quod prescriptio uiolenta de nudo cum nuda de solo cum sola de qua in c. lris de prescriptio. que habet uim plene probatiois in causa cili separatim testimonii non sufficit sola in causa criminali ad condemnandum de adulterio uel stupro facit. l. sciant C. de prescriptio. secus est quando prescriptio est uiolenta approbata a iure et quoad criminali causa quia illa sola sufficit ut l. si quis C. de adult. & in auct. ibi posita.

114 Nota regula sing. quod ubicumque sunt duo rei credendi uel debendi ex causa lucrativa si unus soluit totum non potest peti ab altero & similiter si unus exigit totum non tenetur condicare alteri ut l. i. l. falcidia hoc obseruandum ff. ad l. fal. ex quo sequitur quod si ab uno petitur totum ipse non potest excipere quod debeat cedere sibi actiones pro parte contra coterum Item non potest et uti beneficio noue diuisionis dato duobus coheredibus in auct. hoc ita C. de duo. re. nam illa auct. loquitur ex duobus coheredibus ex causa onerosa & si omnia fuerint de mente bar. in l. ex duobus & l. i. ff. de duo. re.

118 Nota quod dos dicitur esse quoddam ius uersale sicut est hereditas uel peculium ut l. quod dicitur ff. de ipe. ex quo sequitur quod sicut ualeat una sententia incerta per quam declarat hereditatem uel peculium spectant ad aliquem licet res aliter se specificaret ita nunc et certa sententia in qua declarat dotem esse restituendam uxori licet res comprehense sub dote aliter non sint specificate ut l. si. C. de sen. que pro eo quod inter. & ibi bar. in g. ca. so. ma.

119 Nota quod tempus adiectum miseratōis causa ut est tempus anni ad restituendam dotem in pecunia ita constituit in mora sicut aliud tempus obligatorum adiectum de quo nullus dubitat ut l. magna C. de contra. & comm. stip. & in c. potuit extra de loca. primum probatur per gl. in l. moram. ff. so. ma.

120 Nota sing. regula quod si quis soluit partem legati relicti in minus solenni uoluntate uidetur tacite se obligasse ad soluendam reliquam partem & ideo non potest compelli ut l. non dubium C. de testa. secus si plura sint relicta in minus solenni uoluntate quia tunc soluendo unum non uidetur obligasse de reliquis nisi si duo concurrant. l. prestatio triennalis & fauor alimentorum l. i. C. de fideicom.

121 Nota regula quod cauetur quod in appellatōe a diffinitiva non requiritur expressio causae l. iiii. in fi. ff. de ap. & ii. q. vi. c. forma & not. in c. cum causa de app. fallit quando tertius

appellat a diffinitiva pro suo interesse tunc requiritur expressio causae ad hoc ut dicatur rite interposita l. a sententia ff. de ap. & ibi per bar. in c. cum super de re iud. & ibi et per lo. an. & Inno. super uerbo rōabiliter.

122 Nota quod licet regula ualeat testimonium de sensu proprio auditus uerborum alterius quia testis habet bene notas uoces loquentis licet persona loquentis non uideat l. testari C. de test. & in auct. ibi posita & xiiii. q. ii. c. super & xii. q. ix. testium. illa regula fallit in testamento quia oportet quod non solum testes audiant sed et uideant nullo pariete uel cortina mediante persona testatoris ut l. si unus & l. si non spali C. de testa. licet & gl. tēat contra in l. i. s. labeo ff. de aqu. plu. ar. que contra reprobat forte tamen dici potest quod non est spale in testamento nam secus esset in codicillis & donati. causa mortis sicut in simili uidemus quod in testamento requiruntur testes rogati sed non in codicillis uel donati. causa mortis Item plures in testamento quam in aliis testes requiruntur hac consuetudine C. de testa. iuncta l. si. C. de codici. & l. si. C. de do. causa mor.

123 Nota regula quod quotiescumque ex delicto publice ex quo non potest quod puniri uel accusari datur actio civilis in factum parti offensa ad interesse ut l. nequicquam & ibi not. ff. pro so.

124 Nota quod ex sententia iudicis licet transiuerit in rem iudicatam non oritur actio alias obligatio naturalis quando sententia est iniusta saltem re ipsa ex quo non est expresse approbata per succubentem si enim sententia absolutoria iniusta non tollit obligationem naturalem ut l. iulianus de codi. inde. & l. procurator ad exhib. s. si. ff. de re. ha. nihilominus sententia iniusta condemnatoria inducit naturalem obligationem ar. l. arianus ff. de acti. & ob. & bar. in l. ab eo C. quod & quando iur. & sentit in l. i. ff. de codi. inde. & l. cum quis C. de iur. & fac. igno. licet uideatur sensisse contra in l. iulianus. ff. de codi. inde. Istud ultimum dictum potest saluari restringendo ad sententiam iniustam puta quando reus est condemnatus ad duplum uel quadruplum pro furto non manifesto uel manifesto quod uere commisit nam tunc ex tali sententia non solum oritur civilis obligatio sed et naturalis quia ius naturale hoc uult ut sententia iuste pareamus uel precepto iusto pena stupor. l. ii. ff. de iust. & iur.

125 Nota quod obligatio facta de pecunia in iudicio uel in alia re mobili pnti non inducit plenam liberationem si non iteruenit

oblatio assignatio & depositio ut l. si re
s. fi. ff. de pig & ibi tenet bar. licet ipse
senferit contra in l. si debitor ff. de solu.

126

Nota qd ubi qs dēt offerre aliqd alte
ri ad finē ut psequat actōem uel ut non
incidat in morā uel illā purg& requit
oblatio rei pntis unde oblatio rei uerba
lis nō in pntia cōstituti nil hēt opari l.
q x. s. id ē responsū ff. de solu. & l. si ser
uus heres s. fi. ff. de testa. & not. bar. i l.
pretor s. si qs ff. de no. op. nū. ubi plura
ponit fac p hac regula qd ubi opus ē fco
uerba nō sufficiūt ut i c. i. extra de eo q
mit. in po. cā rei ser. sed predcā regula
forte pōt limitari nisi qs dēat offerre rē
que i momēto offerri nō pōt ut ē pbatō
ga tūc sufficit qd uerbo se offerat statim
pbatū ar. l. si is a quo in pnc. ff. ut in
pos. le. & hoc uī de mēte Inno. & Host.
in c. post electōem de cōces. preb. & hoc
tenet do. Anto. i c. ex pte de testa. licet
in hoc ultio senferit cōtrariū in c. inter
posita in princ. de app.

127

Nota unū dictū singulare qd appella
tione liberorū masculorū nō cōtinent ne
potes masculi ex filia uiuēte uel mortua
descendent. unde si testor instituit fra
trē suū heredē & si decesserit absq libe
ris masculis substituit titiū & frater de
cessit superstitē nepote masculo ex filia
sua uiuēte uel mortua uocabit substitu
tus ga si filia que ē i gradu propingori
nō excludit substitutū multo magis fi
lius filie qui est in remotiori gradu &
minus dilectus a testore & hoc tēt Io.
an. post Ricar. malū. i addi. Spec. super
gica. de testa. in iiii. parte & ita cōsulu
erūt do. Anto. de bu. & do. Pe. de anchā.
& do. Io. de mōte gaua. & do. bar. de sa
liceto & do. Flor. de sancto petro & ego
in causa propria.

128

Nota unū sing. dictū Inn. qd ubiq
fuit aliqs psonaliter citatus siue respon
derit ueniā siue n illa citatō dicit pēp
toria put ipse i c. ad petitōem de accu.
quod dictū uidet seq do. de rota in cō
clusionē lxxxiii. & do. Franc. de rāpo. i
l. tres denūtiations C. quō & qn iu. ubi
dic sic cōsuluisse sed istud solū cōiter re
pbari i illo qd nil respōd& p d. l. tres de
nūtiatōes & l. otumacia s. fi. ff. de re iu
di. & i c. cōsuluuit de of. dele. & pat& ex
not. p bar. in l. si finita s. iulianus ff. de
dān. infec. & not. p Io. an. in addi. Spe. in

ti. de otuma. s. i. sup uer. & no. poss& tñ
saluari Inno. restringēdo dictū suū ad
illū qui pns fuit monitus a iudice i iu
dicio. nā h monitio hēt uim plene citati
onis pemptorie l. ii. C. quō & qn iu. & i
hoc ē singlāre & nō ē alibi secūdū doc.
& not. gl. quā doc. tenet i c. cōsuluuit de
of. dele. i illo uero qui dic nūtio nolo ue
nire cōiter dictū Inno. tenet qd ipse nō
ē āplius citāus pro illo actu & sic illa
citatio hēt uim pemptorie & cū Inno.
cōcordat glo. xxiii. q. iii. de illicita & i
l. ex consensu s. fi. de app. & in l. pe s. fi.
ff. de in inte. resti. quod bene not.

129

Nota qd citatio pemptoria. i. tertia sū
una p oibus cū hoc uerbo pemptorie uel
equipollētī requit ad actus pmo ad dif
finitiuā snām. 2. ad mittendū actorez
i possessione et ex pmo decreto. 3. ut re
possit absolui ab obseruatōe iudicii. i.
ab instantia l. eaq & l. tres denūtiatōes
& l. sētaneū C. quō & qn iu. & l. prope
randū s. & si quid C. de iud. & l. cū pro
ponas cū aūc. ibi posita C. de bo. auc. iu.
po. sed ad illa alia media cāe quelib&
citatio dī esse perēptoria puta citatio
ad uidendū produci exceptōes uel rpli
cationes uel instrā uel caplā ad uidēdū
iurate testes uel publicari eoz dē l. si
qn C. de testi. & i c. ii. de testi. & in aūc.
de testi. s. pe. & hoc tenet Egidius ut re
fert Io. an. i c. cōsuluuit de of. dele. & hoc
sensit Inno. i c. petitōe extra de ac. & h
tenet bar. in l. si finita s. iulianus. ff. de
dān. infec. & in d. l. sētaneū & i extra
uag. ad repri. super uer. dcō crimē Spe.
i ti. de dila. s. uidendū p prin. dic qd n
meminit se legisse qd quelib& citatio a
medio cāe dicat perēptoria quod pōt
dici et qd regatur citatio perēptoria ad
alios actus pares uel maioris preiudicii
illis qui sūt simpliciter expressi puta ad
interlocutoriā annotationis bonorū i cā
criali l. i. ff. de requi. re. ad interlocutoriā
que finit officio iudicis puta qd pronūti
auit se iudicē icōpetentē uel libellū ēē
ineptū cū sit eadem ratio.

130

Nota qd citatio scā per nūtiū ad do
mū uel per edictū i loco publico propo
sitū de illo qui nūq fuit i iudicio illo
pns non sufficit ad hoc ut iudex possit
facere actū ualidū grauis preiudicii pu
ta ad hoc ut possit ferre diffinitiuā in
casibus i quibus nō requirit litis conte

statio uel ad hoc ut possint exaiari te
stes ad ppetuā rei memoriā ut i aūc. de
testi. g. pe. & not. Inno. i c. fi. de eo qui
mit. i po. cā rei ser. fac c. quoniā frequē
ter g. sinaut de carnali ut li. nō cōtes. &
hoc tenet Dy. & Io. and. in regula presū
mit de reg. iur. li. vi. & no. bar. in l. iiii.
g. pretor ff. de dān. infect. fallit nisi qs
sit abns maliciose & de malicia constet
uere uel presūptiue ut in c. i. q. ma. acc.
po. & not. p. doc. in locis prealleg. g.

131 Nota singulare dictū bar. q. licet exa
minatio testiū sit actus iudiciarius &
sic uidet prima facie q. notarius actorū
diē & locū scribere deat examinati. testiū
p. c. quoniā cōtra falsā de proba. l. opti
mā C. de cōtra. & cōmit. stip. in hoc nō ē
necessariū sufficit .n. q. notariū scribat
simpliciter dictū testis & sufficit cōstare
de diē & loco iuramēti testiū q. dictū
testis refert ad diē & locū iuramēti te
stis & ita dicit praticari in l. quoniā C.
de testi.

132 Nota q. ll. que pmittunt furē noctur
nū occidi posse p. uitando piculo reg. l.
fure iuncta gl. ff. de sic. & l. iiii. ff. ad l.
acq. dēt limitari nisi imineat piculū p
ditionis rei uilis q. tūc nō ē licitū occi
dere uel uulnerare ut l. si ex plag. g. si
tabernarius ff. ad l. acq. & pōt dici res ui
lis i duobz autis i si. n. p. c. fame hois
p. re uili ut l. si oleū ff. de dolo multo
magis uite proximi parcendū ē p. re ui
li ad quod optime facit l. si adulteriū
cū incestu g. liberto ff. de adulter. quod
bene nota.

133 Nota praticā quā pauci sciūt. l. se ex
culādi a tutela uel cura q. itra observa
tionē tēporū de qbus hēt in l. scire oport
et ff. de excu. tu. & insti. de excu. tu. g.
q. excusari oportet & q. uolens se excusare
faciat dare a iudice curatōrē huic liti pu
illi uel adulti & cū illo curatore liti
get ita q. illo curatore defēdētē cām pu
illi uel adulti ferat snia excusat arg.
insti. de auc. tu. g. fi. & hoc uidet de mē
te gl. not. i l. i. C. si ex fal. alleg. excus &
alias si attaherit snia excusatōis ēet nul
la ipō iure tanq. lata oīra pupillū ūl ad
ultū indefesū l. acta g. fi. & l. cōtra pupil
lū in princ. ff. de re iudi. quod not. quia
uidebis sepe errare in praticando.

134 Not. unū motiū sing. q. sicut i obli
gatōe gñali oīum bonoz presētū futu

rorū deducit multe res que nō ueniūt
nisi de eis fiat spālis mētio ut l. obliga
tione gñali cū l. se. ff. de pig. ac. ita &
multo magis ille rs dēt deduci de do
natione iter uiuos generali oīum bono
rū pñtiū & futuroz q. ē maior. preiudi
cii q. sit pignori. obligatio ergo i. ar. eo
rū que not. p. gl. & per doc. i l. fi. C. que
res pi. ob. po. & iō uidet male logbar. i
l. stipulatio hoc mō cōcepta de uerb. ob.
q. dic q. stipulatio q. qs ex cā donatōis
promittit alicui oīa bona sua pñtia & fu
tura nō ualēt q. auferre liberā testādi
ptatē per iditētiū cū nullus uelit esse
heres sine cōmodo & dic q. Cy. hoc con
sultit. hoc ē. n. falsū cū uideat excepte
res de qbus i d. l. obligatōe gñali cū l.
se. & iō quoad illas poterit hēre heredē
& not. p. intellectu l. obligatōe generali
cū l. se. q. ea que i usu quotidiano nō ha
bent nō ueniūt in obligatōe gñali ūn
libri qbus cōportet quotidie uti scholārs
& doctores ueniūt sicut nec supellesti
lia uel uestes pñtie persone & iō sis cau
tus q. in instris quotidie facias apponi
uerba q. qs obligat oīa bōa sua pñtia
& futura ēt si ēent supellestilia uel ue
stes prope persone uel seruū qui essēt fi
lii proprii obligatis uel quelibz alia rs
que spāle mētionē requirer & ut itelli
gerent obligate hoc. n. sufficeret ar. c. q.
ad agēdū de procu. li. vi. & miror q. pra
tica hoc nō induxit & iō in donatōibus
ubi in donatōe talis specificatō fuisse
scā possit saluari dictū bar. in l. stipula
tio hoc modo concepta.

135 Nota q. si reus conuentus rei uendi.
nō asseruit rē petitā quia de hoc nō fuit
interrogatus sed simpliciter se obtulit li
ti ē dīa an actor scierit eū possidere
aut detinere rē petitā an ignorauerit p
mo cāu nō poterit sequi alia snia q. abso
lutoria ab obseruatōe iudicii seu ab istā
ria quia actor se ipsū decepsisse uidet
ut l. nā & si actor ff. de rei uen. ex quo
ēt sequit q. licet actor probasset se do
minū nō possit sequi snia qua declarēt
actorē esse dñm reo non cōsentiente &
pro predcis fac c. raynaldus de testa. sed
z. cāu qñ actor ignorauit pōt si actor ue
lit sequi snia declaratoria i fauorē ei
absoluit tñ reus a restitutōe rei iō quia
nō possit ut l. si a te g. fi. ff. de except.
rei ind. & ibi bar. hoc tenet. ex predcis

seq̃ q̃ dictū bar. positū i l. si ostēte § fi.
ff. so. ma. & i l. i. C. si aduer. tē iu. ubi tēt
q̃ si apparuerit reū esse uentū rei uen
dicatōe ad fūdū possidere dimidiū fū
di tantū ualebit sn̄a lata sup̄ dimidia
pro actore licet de alia dimidia iudex
nihil dixerit quod dictū seq̃ do Ant.
de bu. i c. inter uos de re iud. dēt restrin
gi q̃n actor sciebat reū possidere p̄ illa
parte tantū & sic pro alia parte instātia
& iudiciū nō ualuerit ut d. l. nā & si ac
tor ignorat & h̄ instātia & iudiciū ualu
iss̄ & quoad totā rē q̃a poterit seq̃ decla
ratoria dñi actori. sup̄ tota re iō sn̄a la
ta sup̄ parte ess̄ & nulla ipso iure p̄ not.
i d. l. i. & l. i. hoc iudicio ff. fa. her.

136 Nota doctrinā not. q̃ om̄s terminus
prefixus a iure uel ab hoīe ad probādū
oppositiōes uel ad opponēdū tantū in
cā principali nō refert̄ ad cām appellat.
imo ē cōclusio scā in cā principali cū
hēt nocē uolenti opponere & probare i
cā appellatōis ut l. eos C. de app. & l. per
hanc C. de tēp. ap. cū sy. & hāc doctrinā
ponūt Dy. & Io. an. in c. cū ueniss̄ de
test. & i c. cū dilectus de fi. istr. & Spe.
in ti. de istr. edi. §. nūc uideamus i p̄n.
& bar. in aūc. qui semel C. de proba.

Nota unā doctrinā singu. bar. si ess̄
ueta que uult q̃ in ultis uolūtātibus si
querat̄ an ualeat act̄ q̃ n̄ ual̄ ut agit̄
ual̄ ut ualere pōt dēt restringi q̃ aut
nos loq̃mur de dispōe totali & tūc nōn
ual̄ prout ualere pōt l. nō codicillū C.
de testa. aut de pte illius & ual̄ prout
ualere pōt l. filiūssa. §. si q̃s heredē ff. de
leg. i. & l. sceuola ff. ad trebel. fac quod
not. i l. uerbis civilibus ff. de uul. & pu.
& hanc regulā ipse ponit in l. i. §. si q̃s
ita de uer. ob. sed h̄ doctrina bar. i z. mē
bro uidet̄ ēē falsa op̄io q̃a secundū hoc
sequeret̄ q̃ libertas relicta p uerba di
recta in testō seruo alieno que nō ual̄
ut directa dēt ualē ut fideicōmissa &
tū hoc est cōtra l. iūcta gl. i l. seruo tuo
C. de ma. tes. itē de hoc est casus expres
sus i l. seruus legatus §. si seruus alienus
ff. de fideicō. li. & iō in hoc passu est ali
ter dicēdū q̃a aut nos loq̃mur i codicil
lis aut in testō si in codicillis tūc uerba
directa que nō possūt ualere iure direc
to sēper obliquāt̄ & sic ualēt prout pos
sūt l. sceuola ff. ad treb. & l. cū q̃s §. seya
ff. de leg. iii. & not. insti. de uul. subst. in

glo. i. fallit in uerbo directō ademptiuo
hereditat. que n̄ cōfert̄ alteri hereditas
talīa uerba nō obliquāt̄ codicillū ita q̃
intelligat̄ is cui mittit̄ hereditas roga
tus illā restituere uenientibus ab intesta
to uel coheredi ex testō si illud hēt imo
talīs ademptio est ipso iure nulla in to
tū ut l. qd in suo §. fi. ff. de cōdi. insti. &
ibi p̄ glo. & insti. de codici. §. si si uero
loquimur in testis tūc regula est uera q̃
uerba directa que nō possūt ualere iure
directo ut d. l. seruo & d. §. si seruus ali
enus. fallit in casu l. generalī §. si quis
seruo ff. de fideicō. libe. ex quo seq̃ q̃
substitutio scā p̄ p̄rem filio adulto si he
res erit & decesserit sine liberis p uerbi
directa puta talis heres esto uel talē in
stituo nullo mō ual̄ ut fideicōmissa
idē uidet̄ i institutōe simili quā mē fa
cer̄ & filio pupillo uel adulto. & p̄ pre
deīs fac tex. in l. uerbis civilibus ff. de
uul. & pu. & insti. de uul. subst. §. mascu
lo & §. extraneo & ibi glo. ē hoc sensu
i uer. p̄ fideicōmissū i fi. lic̄ & gl. sensu
cōtra in d. l. uerbis civilibus & lic̄ & bar.
dicat hoc doc. tenent illā gl. sed bar. nō
bñ dicit quia cōis op̄io. est i cōtrariū ut
refert̄ lo. an. i c. si pater de testa. li. vi. i
uer. interdū in nouella. non ob. §. si quis
heredē quia ibi respōdent q̃ ibi nō fue
rūt uerba directa sed obliq̃. nā si testōr
dic̄ rogo te titiū heredē meū ut facias
tibi seyū heredē h̄ uerba nō sūt directa
quia testator nō fac̄ per se seyū heredē
sed disponit q̃ alius. s. titius faciat & iō
talīa uerba obliqua ualent iure fideicō
missi ut ibi & l. ex scō in p̄n. ff. ad treb.
& hec ultia uerba ad litterā fuerūt uer
ba ipsiusmet bar. i l. cēturio in p̄ma col.
ff. de uul. & pu. ubi allāt l. p̄ filiū §. i. &
l. iutius ff. de leg. iii. & adde quod dici
tut in sequenti not.

138 Not. mirabilē doctrinā quā hēt clau
sula uolgaris in testis usitata. s. si n̄ ua
leat iure testi ualeat iure codicilloz nā
opat̄ hoc primo. s. q̃ si in testō fuerunt
aliq̃ uerba directa que nō potuerūt ab
initio ualere iure directo ualebit iure
fideicōmissi ac si illa uerba fuerint po
sita in codicillis ar. d. l. sceuola in p̄n.
cū sy. z. opat̄ q̃ si aliqua uerba directa
posita in aliquo testō aliquo tēpore po
tuerūt ualē ut directa & aliquo tpe n̄
p̄ eo tēpore quo nō potuerūt ualere ut

directa ualebūt iure fideicommissi unde si testor filiū pupillū instituit & dixit si filius meus decesserit sine filiis talē instituo ul talis heres esto & stingit filiū mori in pupillari etate ualebit ut directa pupillaris si uero stingat eū mori in etate adulta ualebit ut fideicommissa ppter dictā clām codicillatē nā exponit si. i. q. tenus. i. sup uel pro re uel p eo tpe quo. ar. l. stricū q meus erit ff. de le. i. & hoc ultimū sēsit bar. in l. i. ff. de codici. i. q. ix. & sic dēt limitari quod no. bar. in l. centurio ff. de uul. & pu. ita publice tenuit disputando. do. Ant. de bu. put ipse refert de testa. c. raynutius ubi idē tenet & fac l. si si C. de fideicō. & gl. insti. de pu. subst & masculo & hoc uide tur et de mente bart. in d. l. i. de iur. codici. in xvi. q.

139 Nota q illud quod dicit q snia lata per uerba obscura dēt declarari p acta probatoria et si ad illa nō fiat relatio expressa l. iij. C. de sen. que si. cer. quā. cū sy. ibi no. dēt intelligi qñ esset snia nulla propter obscuritatē ubi declarat per acta probatoria sed ubi snia pōt in se ualere uerba iur. stricte dēt intelligi nec dēt declarari p acta probatoria l. i. C. si plu. un. sē. & l. paulus la. ii. ff. de re. iud.

140 Nota q ubi ex forma statuti dēt dari cōsultori tantū salariū si cā sit a qngentis libris usq; ad mille & tantū si a mille usq; ad duo milia prout dīc statutū bonon cōsultor hēbit salariū integrū licet reus sit pauper ita q eius nomē nō enumeret pro centū ut pbat in l. i. offe rendis C. de app. & hoc tenet bar. ibi qd not. quia quotidie accidit.

141 Nota q si in cā indiuidua aliqs uelit cōuenire clericū & laycū uterq; uenien dus ē i foro ecclesiastico qā magis dignū trahit ad se minus dignū ut in c. q i du bis de conse. ecc. uel al. & l. precipimus §. i. C. de app. & hoc ibi tenet bar. licet ipse sensit cōtra in l. iij. ff. de colle. illi. & ibi dīc q abo. i. iudex ecclesiasticus & secularis simul dēt cognoscere uel pronūtiare ul q secularis dēt cogere laycū ad prorogādū iurisdictionem in iudicem ecclesiasticū sed primū ē uerius & hoc ultimū est falsū qā qd nō pōt cogi ad prorogādū & si cogit prorogatio ē nulla l. ii. ff. de iudi. i. predcā. l. precipimus dicit Saly. q si cā pronūtiat in clericū &

laycū simul adēndus est epūs sup redu ctione ad arbitriū boni uiri qā clericus tāq dignior trahit ad se laycū sup quo uide plen per Pe. de ancha. i. c. cura & c. laycus in secūdo dubio de fo. cōpe. qd at si uenerit collegiū illicitū i quo sit mixti clerici & layci uide bar. in l. si. ff. de colle. illi. i. iij. col. q qñ dñs fac procuratorē generalē ad lites cū petro martini & cōtra quācūq; aliā personā quas in pñti hēt uel in futuru habiturus ē & dat ei spāle mandatū ad iurandū de calūnia i aīam ipsius dñi sufficit tale procuratorū & mittē est procur ad iuran dū de calūnia in aīam dñi licet lites aliter nō sint specificate et sic se hēt cōis obseruantia a qua nō est recedēdū l. mi nime ff. de leg. & ita dēt intelligi c. si. de iur. calū. li. vi. & ita tenet bar. in l. qui bona §. si alieno ff. de dān. infect. licet ipse uideat sētere cōtra in l. ii. §. si naut absint C. de iura. ca. nisi saluando dicas q ibi loqr de mero rigore iuris nō at tenta cōis obseruatia litigatiū que ē i cō trariū quod not. subtiliter.

142 Nota mirabile dictū bar. q ualē sta tutū disponēs q ingrediēs monasteriū pñi uel mñi non succedat secus si dicat si qs ingressus fuerit monasteriū n pōt succedere pñi uel mñi & ita ipse not. in l. si. C. de pac. sed primū mēbiū n puto uerū qā uidet esse inhonestū & continere turpitudinē que retinet ab āplexu uite cōteplatiue ergo nō ualē ut in aūc. de fan. epi. §. hēt hoc pñi iūcta regula erit at lex. iij. di. & in c. l. de cōsti. li. vi. fac quod not. in l. si qs ita §. si. ff. de le. ii. puta cū qs icipit ingredi ut qā suscipit habitū nouitiorū uel nouitiarū q prope dicit ingrediēs nā ingrediens dicit p modū post professionē expressā uel tacitā quia ppetuo est obligatus religiōi in spē uel in gñte ut in aūc. ingressi C. de sacrosan. ec. & dicit effici ecclesiastica persona ut i c. religioso de sen. exco. li. vi. & regula hēt in gl. & iō nō pōt ligari statuto seculari & sic nō uidet bona distinctio bar. super d. §. si.

143 Nota q tota illa doctrina qua dicit q ex fuga inducit presūptio cōtra fugientē de delicto dēt limitari nisi postq qs fuit erie accusatus ex quo uenit ipsonēda pena sanguinis aufugit uel stetit cautus nō eundo per terrā nā talis excu

sandus ē q̄a iuste fecit timēdo penā sā
guinis ita not. bar. in .l.i. ff. de bo. eo.
quod not.

144 Nota sing. dictū q̄ p̄ pōt filie nate
ex nefario & incesto coitu relinquere n̄
solū alimenta cōpetentia sed ēt dotē &
ita not. bar. in .l. si. ff. de his q. ut indig.
ubi dic sic de scō se cōsuluisse & ibi cōlē
tit q̄ sicut pater de iure canonico tenet
alere talē ut in c. cū ex herē. de eo q̄ du.
in ma. quā pol. p̄ adul. ita tenet dotat
per dotem cōdecētem.

145 Nota q̄ illud onus q̄ p̄ tenet alere
filiū uel econtra & tale onus quod ēt
transit ad heredes unde ī subsidiū q̄n
nullus ē alius a quo possint peti alimē
ta uñ si filius uel filia hūit legitimā
& postea peruenit ad paupertatē poterit
in subsidiū petere alimēta ab heredibus
de bonis hereditatis pris ul̄ moris ut .l. si
quis a liberis §. idem ff. de lib. agno. &
ibi bar. hoc tenet.

146 Nota unū dictū q̄ si de cētū que mi
hi promissisti petā x. corā uno iudice &
obtinui uel succubui & postea uelī resī
duū petere corā alio iudice cōpetētī in
eadē ciuitate uel diuersa cōpetit excep
tione dilatoria q̄ nō teneris ipsi respo
dere insti. de ac. §. si minus & hoc tenet
ibi glo.

147 Nota sing. dictū q̄ maioris efficacie
est precedēs clā ad determinādū sequē
tia q̄ sit clā sequēs ad determinādū pre
cedētia ut .l. aliud in p̄nc. ff. de cōdi. &
de. iūcta .l. filiū ff. q̄n di. le. ce. & hāc re
gulā ponit bar. in d. l. aua in p̄in.

148 Nota utile dictū q̄ si testōr dicit sic
post institutōnem factā de filio hec uer
ba & si talis decesserit in pupillari eta
te uoluit q̄ bona ipsius testōris deueni
ant ī titiū sub his uerbis cōprehēdit di
recta substitutio pupillaris ita dic bar.
q̄ tenuerūt oēs doc. tpe suo ita dic in .l.
si ita §. q̄ filio ff. de bo. pos. sec. tab. ubi
dic q̄ nō refert an dixerit bona ipsius
testōris an ipsius pupilli sicut nō refert
an dicat filio meo heres esto .l. heres
esto mihi. ff. de uulga. & pupil. & hunc
casū uide de scō lic & do. Pe. de ancha.
senferit cōtrariū & puto q̄ nō bñ & mi
ror q̄ bar. istū passū nō ponat ī materia
pupillari uel compendiose ut .l. ii. ff. de
uul. & pu. & .l. centurio eo. ti. idē p̄ oia
dic si testōr nō posuit uerbū cōe expres

se sed tacite apposuisse itelligit puta q̄
dixit si filius meus decesserit ī pupilla
ri etate uolo q̄ bona mea uendāt & di
stribuant inter pauperes p̄ cōmissarios
meos nā hoc uerbū cōprehēdit q̄ cōmis
sarii accipiūt bona auctoritate ppria &
sic cōtinebit directā substitutio pupilla
ris sicut si dixiss & bona ipsius pupilli
uendāt ut patet ex not. p̄ bar. in d. §. q̄
filio iūcto eo quod not. ī .l. centurio ff.
de uul. & pu. in. ii. q̄. principali. §. q̄n cō
pendiosa fit per uerba obliqua.

149 Nota q̄ sicut in legatis & in donatō
nibz hēt locū ius accrescēdi .l. i. circa fi.
C. de cad. tol. & not. bar. in .l. te cōiūcti
ff. de le. 2. eodē mō uidet hēre locū in
mortis cā capionē unde si testōr relitq̄ ti
bi fūdū si dederis titio & seyo fūdū si
uell & hēre legatū & hoc tenet bar. in .l.
si mihi & titio ff. de uer. ob. sed hoc dic
tū uidet cōtra .l. p̄ §. si. ff. de cōd. & de.
& ibi gl. & ipse bar. sensit contra & ita
tenet do. lo. de can. in d. l. mihi.

150 Nota mirabile quod ē plus utile cre
ditori q̄ ī instō ī quo debitor oia bōa
sua obligat cōstituat se ea precario noīe
creditoris possidere rē trāsserēdo solū
in illū possessionē ciuilem retenta natura
li ipso debitori nuda detentione nā pri
mo casu si debitor tradit fūdū alteri n̄
priuatur creditor sua possessione ciuili
q̄ stat p̄ se & n̄ coheret naturali posses
sioni debitoris sicut dicimus q̄ si usu
fructus tradat uel expellat nō p̄dit pro
prietatis ciuilem ut .l. si fūdū. & ibi not.
in .l. iiii. §. si uim ui. ff. de ui & ui ar. &
no. gl. in .l. i. ff. usu que ad ea. sed 2. cāu
si debitor tradat alteri fūdū uel expel
lat p̄ uim priuat creditor oī possessionē
sicut q̄n accidit hoc in p̄sona coloni ut
.l. peregre §. q̄bus & .l. iiii. §. q̄ si seruus ff.
de acq. pos. & not. in d. §. si. & ī .l. i. & hāc
doctrinā tenet bar. & eū seq̄ Ber. ī c. cre
ditores C. de pigno. in ultima q̄. articu
li principalis.

151 Nota q̄ si testōr dixerit ego reliquo
filiis titi c. ducatos pro quolibz isti n̄
dicūt taliter cōiuncti uerbis q̄ hēat lo
cū ius accrescēdi .l. huiusmōi §. q̄bus de
leg. i. ubi bar. hoc tenet & clarius ī .l. te
cōiūcti ff. de leg. 2. in vii. col. uer. sed
quero inter coniunctos.

152 Nota q̄ si minor uendit prediū suū
sine decreto tutoris & auctoritate licet

cōtractus sit nullus in preiudiciū mino-
ris ita q̄ ipse nō obligat naturalit̄ ut l.
ad resoluendā C. de pred. m. i. not. bar. i.
l. cuius ff. de fideicō. & i. l. i. §. i. ff. de no-
uaz. tñ obligatus ē maior unde si minor
fiat pfecte etatis pōt cogē aduersariū
adiplere illū tractatū siue cōtractū idē
si adhuc durat minor & sit paratus face-
re iteruenire solēnitatē necessariā ar. in
sti. de auc. tu. i. pñ. & l. iulianus. §. si q̄ a
pupillo ff. de ac. ep. idē ēt dicūt Cano. i.
ecclesia alienatē rē sine solēnitatē debita
ut not. Inno. i. c. i. de his que fi. a ma. p.
ca. & ad hoc gl. i. c. i. ne se uaz. & in l. cū
huiusmōi ff. de trasac. ubi glo. uidet te-
nere hāc opi. & ēt bar uidet tenere con-
trariū & not. bene illud it̄.

habet Nota q̄ si ascendēs puta auus mater
nūs roget heredē institutū hereditatem
restituere filie sue & nepoti ex filio ui-
det illos uocasse simul nō at ordine suc-
cessiuo & iō simul cū mīe uocabit̄ pari-
ter & ad fideicōmissū ut i. c. raynutius
de testa. licet bar. i. l. gall. §. qdā recte ff.
de lib. & po. uidet dixisse cōtra & non
ben̄ & idē dico si testōr substituit pupil-
lariter filio filia suā & nepotē ex filia
quia ē eadē rō secus ē at i institutione di-
recta unde ēt si piter instituit filia &
nepotē ex illa uidet institutionē fecisse
ordine successiuo. s. ut primo filia sit i
stituta universalit̄. z. illi sit uulgariter
substitutus nepos arg. d. §. quidā recte
ubi ē gl. & bar. hoc idē sc̄it nisi appare-
at de mēte testōris p̄traria ut q̄ dixit i
stituo filia meā simul cū filio uel insti-
tuo pariter uel simul filia meā & ei⁹ fi-
liū quia tūc abo simul uocabūt̄ arg. l.
fi. C. de ipu. & al. sub. & hoc ultimū sen-
sit bar. i. d. §. qdā recte & hāc distictionē
ponit And. de p̄f. quē sequit̄ bal. i. d. §.
quidā recte ubi dicit q̄ Cy. & ultramon-
tani sic tenent doc. quod est sciendū.

habet Nota q̄ heres qui omittit facere in-
uentariū ita perdit trebel. sicut fald. ut
i. aūc. de here. & fal. §. i. ordinatā & i. §. hīc
nobis ubi ip̄erator fac mētionē de fidei-
commissis singlaribus universalib⁹ &
p̄sequēs i. fi. §. ubi dic q̄ si heres non
fecerit inuentariū solu & integra legata
oia & fideicōmiss. nec retinebit falcidia
uidet loquutus fuisse de fideicōmissis
singularibus & universalibus ar. l. si ser-
uus pluriū §. fi. ff. de leg. i. itē p̄ hoc ui-

det tex. in c. raynuti⁹ in fi. de testa. ar.
a rōe finali cessatē nā tex. ibi in fi. dic
q̄ iō heres pōt extrahere falcidia q̄a fe-
cit inuentariū & loq̄ de falcidia late sūp
ta sub qua ēt cōprehendit̄ trebellianica
q̄a refert se ad fideicōmissū uniuersale
de quo §. fecit mētionē la. tñ de belui.
i. aūc. de here. & fal. & bar. i. l. marcell⁹
i. prin. ff. ad trebel. tenuerūt cōtra & lo.
an. in addi. Spe. in ti. de instru. edi. §. fi.
uer. nunc uidemus & forte non bene.

habet Nota q̄ si p̄r dicit p̄ hec uerba relin-
quo filie mee c. pro sua legitima uel p̄
sua falcidia q̄q̄ nō dixerit iure instituti-
onis & nō dixerit in his eā heredē insti-
tuo ualebit testūm q̄a tacite sibi uidet̄
relinquere iure institutōis & ita no. bar
in aūc. unde si parens C. de inof. tes. hāc
tñ q̄alibi insoluta dimisit in l. filiū &
sed & si portio de leg. p̄f. sed hoc dic-
tū bart. de iure mihi nō uidet̄ uerū q̄a
oportet q̄ filius uel filia hēat aliqd ex
• p̄fesse iure institutōis ut i. §. aliud quoq̄
capitulū i. aūc. ut cū de ap. cog. iūcto &
certū cōstat at q̄ ista uerba relinquo cē-
tū pro sua legitima uel falcidia nullo
mō includūt institutionē heredis ēt impli-
cite ar. l. cogi i. prin. ff. ad trebe. nec ob.
l. sciendū ff. de uerb. ob. ubi solēnitās in-
trinseca p̄fūm̄it q̄a l. illa loq̄ qñ illa
uerba sunt apta de se cōprehendere illā
solēnitatē nec sūt nimis generalia ut ē
uerbū fideiussit uel p̄misit q̄a i scriptu-
ra intelligit̄ de promissione ut d. l. sci-
endū & insti. de iuti. sti. §. si scriptū se-
cus ēet uerbū magis gñale ut ē uerbū
puta tales fecerūt talē cōuentōnē uel pac-
ti fuerūt nā tūc nō intelligit̄ scriptura
de stipulatōne loq̄ sed de simplici pacto
ut ē tex. i. l. lecta uer. cōuenit ff. si cert.
pe. & ibi bart. hoc firmat i. fi. ii. col. sed
illud uerbū relinquo i p̄posito centū n̄
est aptū cōprehendere heredis instituti-
onem itē est uerbū nimis gñale quod
not. bene.

habet Not. q̄ male fidei possessor sine titu-
lo de oibus fructibus tātū p̄cipiēdis uñ
tenet̄ ēt de illis quos potuiss̄ p̄cipere
ipse possessor licet ip̄e petitor p̄cipere
nō potuiss̄ ut l. domū C. de rei uen. &
insti. de of. iudi. §. illoz & hoc tēt Cy. i.
l. certū in prin. in prima q. C. de rei uē.
licet bar. tenuerit cōtra in l. domū & in
l. apud iulianū de lega. iii. fateor tñ q̄

si actor uelit eū potius tēri ad fructus q̄ l
ipse actor percipere potuiss& audiendus
est lic& possessor ipsos percipere nō po
tuis& ut l. navis §. si. de rei uen. fac l.
iulian⁹ §. i. ff. de leg. i. & l. ii. C. de fru.
& li. expen.

151 Nota singu. doctrinā bar. q̄ quoties
cūq; iter aliq̄s personas uertūt due cāe
seu instantie corā eodē iudice scā i una
cā nō probāt in alia nisi producāt i alia
cā ita q̄ iudici ut iudici nō dicat con
stare de acitatis nisi quoad illā cām i
qua sūt producta & hāc regulam ponit
bar. in l. naturaliter §. nihil cōe ff. de ac
qui. pec. in vii. cōbinatōe quas ibi pōit
ita cauti prāci producunt acta unius
cāe in alia & econuerso alterius in alia
quod tene menti perpetuo.

158 Not. sing. do. si uera ē q̄ quotiescūq;
aliquid ius uel aliq̄ actio orit̄ alicui sic
scō suo puta ex dispōne iuris uel statuti
uel ex testō tale ius ūl talis actio pōt ex
tingui ipso iure simplici repudiatiōe ei⁹
cui fuit quesitū uel quesita hāc doctri
nā pōit bar. i l. pōponius la i. ff. de neg.
gest. & C. de pac. l. i. sed ista doctrina n̄
uidef̄ mihi bene posita nec posse defen
di de iure. primo sequerē q̄ oēs actōes
que querūt tibi ex delicto illato contra
te possent ipso iure simplici repudiatiōe
tua tolli & tñ nō ē uerū in his actōib⁹
que sūt persecutorie. ex parte actōis ut
ē cōdictio furtiua uel actio l. acq̄lie q̄te
nus dat̄ ad uerū dānū. nā illa nō tollūt
ipso iure ēt per pactū de nō petēdo ut
ipse met not. in l. si tibi x. §. quodā ff. de
pac. & hoc uidef̄ de mente gl. itē seque
ret̄ q̄ si ego negocia gessi aliena re ipsa
alicuius furiosi uel ignorantis actō illi
quesita poss& tolli simplici repudiatiōe
& tñ hoc est cōtra tex. & gl. in d. l. pōpo
nius la i. de nego. gest. itē cōtra bar. facit
quod not. in l. abntē C. si cert. pe. nā ibi
dicat̄ q̄ si mutuauī pecuniā meā uel tu
am noīe tuo & sic tibi ignorantī ē acq̄
sita directā certi cōdictō ex mutuo absq;
scō nō pōt tolli ipso iure ista actio dire
cta per tuā repudiatiōē simplici unde
credo q̄ regulariter actio personalis nō
tollat̄ ipso iur̄ simplici repudiatiōe imo
ē nec p pactum de non petendo l. itē si
unus §. si pactus ff. de pac. fallit primo
qñ actio est quesita ex ultima uolūtate
q̄ tūc illa tollit̄ ipso iure p repudiatio

nē legati fingit̄ nunq̄ factū hūisse ūl fu
isse l. pinde §. si. ff. ad l. acq̄. uel si cer.
pe. cū sy. z. fallit in actōne que dat̄ ad
merā uindictā ut ē actio iniuriarū nam
illa tollit̄ ipso iure nō solū per pactum
de nō perendo ut d̄ §. quedā sed ēt simpli
ci repudiatiōe creditoris & sic nuda uo
luntate ut l. nō solū §. i. & l. si unus §. si
at iudicē ff. de iniur. & insti. de iniur.
§. si. & hoc ten& glo. in l. pōponius uer.
nuda uolūtate & ibi ten& bar. idē ēt ui
dent̄ tenere Cano. in c. cū te de re iud.
lic& gl. senserit cōtrariū in d. §. si. l. q̄
tollat̄ ipso iure p pactū nō at nuda uo
lūtate. z. fallit qñ actio ē quesita ex so
lo cōsensu & res ē integra q̄ tūc tollit̄
ipso iure p pactū de nō petēdo ut l. ab
ēptiōe ff. de pac. & insti. q. mo. tol. ob.
§. si. nō at tollit̄ ipso iure nuda uolūtate
creditoris q̄ hoc nō ē iure cautū sed ad
predcā fac l. i duobus §. si. cū l. se. & qd̄
ibi not. & in l. si tibi §. si pactus ff. de
pac. & l. heredi §. nos at ff. eo. & quod no.
bar. in l. nō solū §. liberationis uerba ff.
de libe. leg. nā ibi not. q̄ si creditor fac
pactū de n̄ petēdo debitori abnt̄ illud
pactū nō noc& creditori ergo multomi
nus nocebit simplex repudiatio actionis
quod bene not.

159 Nota singulare q̄ ad hoc ut ualeant
legata & fideicommissa relicta i testamē
to requit̄ q̄ adeat hereditas p aliquē q̄
possit ab intestato succedere de iure ci
uili ūl pretorio aliter non dicūt̄ cōfirma
ta dicta legata uel fideicommissa & sic
ad hoc ut ualeant legata relicta i testa
mēto requit̄ q̄ ex eo adeat hereditas l.
si nemo ff. de testa. tu. & hanc regulā po
nit bar. i l. q̄ filio §. ff. de here. isti.
& probat̄ i l. iiii §. i. & §. si bona ff. de fi
deicom. li. & isti. de eo cui adi. bo. ca. li
ber. concess. §. i. & predcā procedūt sine
dubio qñ nullus ēt fiscus apprehēdere
uoluit bona defūcti sed dat̄ ē curator
bonis qui dēt̄ satisfacere creditoribus l. i.
ff. de cura. bon. dan. quid si fiscus agno
uit bona illa tanq̄ uacātia satisfacti. cre
ditoribus supest̄ tantū q̄ potest solui le
gataris dubitauī alias nā uidef̄ q̄ fisc⁹
teneat̄ ad legata relicta ab intestato ut
l. filiusfamilias §. secundo de legat.
primo sed credo contra q̄ fiscus non
teneat̄ p l. iiii. §. si bona ff. de fideico.
lib. & l. quod diuo ff. de manu. test. ubi

Legam ab in
testato

tex. sonat q̄ fiscus non teneat ad legata
nec et ad libertates. nec ob. insti. de eo
cui adi. bo. cu. liber. cu. sy. & sed ne hec
quia respōdeo q̄ ibi loquitur p̄ uerba sc̄i
lii recitanda uerba diui marcelli dic q̄
procurator fisci dēt agnoscere bona tāq̄
quilibet extraneus cā libertatū cōsetuā
darū. & uidet̄ interpretari Vlpianus ut
l. iiii. s. eadē cōstitutio ff. de fideicō. lib.
ubi hoc uidet̄ de mēte glo. nec ob. d. l.
filius. s. ii. q̄a intelligo illū tex. q̄n no
minati fuit grauat⁹ fiscus. preterea oīa
fallūt i relictis ad pias cās ex testō uel
ab intestato nā illa cōfirmat̄ morte te
statoris nec requiritur solēnitas aditionis
hereditatis nec requiritur solēnitas illius
ti. de eo cui adi. x. ut not. bar. i repe. l.
i. C. de sacrosā. ec. i. ii. col. licet ipse sen
serit cōtra i l. eā quā C. de fideiuss. s. q̄
regrat solēnitas illius ti. ibi tamē hoc n̄
firmat sed dicit esse tutius x.

160 Not. pulchrā doctrinā q̄ quotiēscūq̄
testōr qui pōt pupillariter substituēt fi
lio grauat ipsum filiū i uita sua uel si
decesserit i pupillari etate relinquēdo
legata uel fideicōmissa nō pōt eū graua
re i legitima & multominus i bonis e⁹
filii propriis ut l. quoniam & not. in l. ex
tribus C. de inof. tes. secus ē at si reliq̄
talīa legata uel fideicōmissa ab illis qui
i testō possūt succedere filio pupillo q̄a
tūc et hac forma pōt disponere et de le
gitima & de bonis propriis pupilli si
fili⁹ moriat̄ i pupillari etate sicut pos
set grauare illū quē pupillariter substi
tuisset ipsi filio ut ē casus singu. i l. si
fūdū & si p̄ fidei. & l. si. & l. se. ff. de le
ga. i. ubi uero uerba sūt dubia q̄a dubita
tur an relictā sint sc̄a ab ipubere an ab
ipsis q̄ possūt succedere ipuberi ab inte
stato tūc i dubio intelligerēt & relictā
post mortē huius pupilli q̄a testōr dixit
si filius meus decesserit i pupillari eta
te uolo oīa bona mea & sua iustitui cayo
& tūc heres ab intestato ipuberi nō solū
deducet oīa propria filii imo & legit
timā & ultra hoc et hodie trebellianicā
p̄ c. raynutius de testa & p̄ bar. i l. cohe
redi s. filie ff. de uul. & pu. & ibi hoc p̄
bar. & hoc ultimū bene ē not. q̄a multi
prima facie dixerūt contra p̄sonā q̄a in
dubio dēt capi sensus q̄ actus pot⁹ ua
leat q̄ pereat & sic i dubio dēmus dicēt
q̄ testōr uidet̄ grauasse heredes ab ite

stato ipub. ut ualeat sua dispō quoad le
gitimā & et quoad bona propria ipsi
us ipuberis quod bene not.

161 Nota q̄ minor pōt institui cōtra de
lictū et dolose cōmissū i negādo et ue
ritatē cū iuramēto & est spāle i hoc q̄a
hoies sūt ualde prōni i iudicio ad negā
dū id quod fac p̄ aduersariis ut l. si ex
cā s. nūc uidendū ff. de mino. & i l. ele
ctio s. neq̄ ff. de noxa. iūcta regula l. ii.
C. de iura. ca. & l. iter heredes s. q̄ fami
lie ff. fa. herc. nec ob. l. i. & aūc. sacra C.
si aduer. uen. q̄a illa loquit̄ q̄n minori
curreret p̄iuriū hodie petēdo restitutio
nē uel alio mō uenirē cōtra cōtractū iu
rauerat enī nō uenire cōtra sed hoc ē se
cus quia iste iurauit solū dicere uerum
mō uero iste petit restitutōem cōtra pe
nā quia negauit uerū & sic de p̄nti nō i
cidit i nouū p̄iuriū quod est bene ser
uandum memorie.

162 Nota q̄ si minor aliquid fuit legitti
me cōfessus in iudicio puta cū auctori
te curatoris & petat i integrū restitutio
nē aduersus cōfessionē illā nō dicit̄ ob
tinere ex hoc solo quia n̄ apparē aliter
id esse uerū nisi p̄ suā cōfessionē nā p̄
hoc nō cōcludit̄ q̄ ipse fuerit lesus sed
circūscriptus quia pōt esse q̄ ipse fecit
illud quod fecisset quilibet maior qui
fuit cōfessus uerū ergo x. l. si. C. de i in
teg. test. ut l. nā & postea s. si minor ff.
de iureiurā. oportebit at q̄ sūmati aut
semplene probet̄ contra se tē nullo mō
aliter se habere & hoc uidet̄ de mente
Inno. in c. ex litteris de in integ. testit.

163 Nota q̄ si tutor uendat rē pupilli &
cōstituat se eā noīe emptoris possidere
ex hoc cōstituto solo non trāferet̄ posses
sio civilis neq̄ naturalis i ēptorē sed q̄n
colonus meus se cōstituit possidere pre
cario fundū meū noīe tuo l. quis s. tuo
ff. de acq. pos. & ita not. bar. in l. i. i p̄n.
ff. de acq. pos. i i. col. uer. quero pone q̄
tutor uel curator ubi uero prelat⁹ seu
rector ecclie nō collegiate cōstitueret̄ se
possidere rē ecclie noīe meo quod pu
ta i me trāferat̄ mera naturalis q̄a illa
ē penes prelatū sicut usuariū uel fruc
tuariū l. naturaliter in p̄nc. ff. de acqui.
pos. & i c. i. de prebē. iūcto eo quod no.
i c. presenti de offi. ordi. li. vi. civilis at
nō trāferet̄ per illā traditionē factam
q̄a illa non est penes rectorem sed apud

ecclesiam ut in c. cū ueniss& de cōstit. & not. Inno. in c. cū super de cā pos. & pro pri. secus forte ess& si prelatu eccle & capitulū collegiatū cōstitueret se possi det re eccle noie meo qā tūc ius posses sionis naturalis & cilis cēsē esse apud ipsā uniuersitatē que fit ex prelato & capitulo ar. l. i. in pñ. cū l. se. ff. de acq. pos. & iō trāsīt i me quod bene not.

164

Nota q̄ ē dñā an statutū dicat q̄ mi nor uel mulier nō possit cōtrahere nisi seruatā certā forma an uero dicat q̄ nō possit se obligare primo enī loco nō hēt locū statutū in quasi cōtractu qā nō cō prehēdit sub uerbo cōtractus de pprio & stricto significato ut not. bar. i l. apd' iulianū §. si. ff. ex q. cau. in poss. ea. sed 2. casu statutū hēbit locū ēt in obliga tione ex qī cōtractu ar. insti. de obli. §. si. & l. oēm ff. de iudi. idē ten& bar. i l. more in pñ. & in §. i. ff. de acq. here. Ad uertēdū tñ q̄ lic& obligatio proprie cō prehēdat obligationē descendētē ex cō tractu uel ex delicto uel qī ut §. si. insti. de obli. tñ hoc statutū restringit ita q̄ nō hēbit locū in actione ex delicto uel qī ne delicta maneant ipunita ar. l. i. C. ad l. cor. de sic. ut uidemus q̄ prohibitō l. in minore uel prodigo non refert ad obligatōnem uel alienationē que fit ex delicto uel qī ut not. p. doc. in l. si q̄s i tantā C. unde ui. & p. bar. in l. is cui bo nis ff. de uer. obl. quod bene tene menti perpetuo.

165
Septem

Nota unū sing. dictū bar. si ess& ue rū q̄ illa uulgar. regula qua cauēt q̄ si substitutio fideicōmissa ess& scā duo bus heredibus simpliciter hēt locū i uno quoq; eorū de p. se l. i. l. utius §. cayo ff. ad trebel. & l. si. §. qui filiū ff. de leg. ii. & not. bar. in l. heredes mei §. cū ita ff. ad trebel. nisi testōr fuerit usus hoc signifi cato uniuersali omia bona mea qā tunc oportet q̄ cōdictio purifcet in utroq; herede ut uocet substitutus unde si te stator instituit titio & seyo dicit sic uo lo q̄ post mortē heredū meorū oīa bo na mea restituat cayo mortuo titio nō uocabit cayo ad eius partē ar. l. qdā in testō ff. de uulg. & pupi. ubi bar. hoc ex presse ten&. sed hoc dictū uidet mibi esse contra tex. in d. §. cū ita nā ibi fuit appositū signū uniuersale quia testōr dixerit oēm hereditatē ptinere uolo &

tñ ibi dicit q̄ si cōdictio deficiat in p sonā primi morietis & extitit in perso nā secūdi & mortu⁹ est secūdu sine li beris uocabit substitutus ad partē secū di nec ob. d. l. in testō quia respōdeo q̄ illa l. loquit i substitutione fideicōmis sa & est rō diuersitatis quia substitutio uulgaris solū hēt locū ante aditā here ditatē l. post aditā C. de ipu. & al. sub. & sic ex tēpore quo est locus iuri accrescen di iter coheredes & iō nisi cōdictio extat in personā utriusq; secūdu q̄ uerba so nāt nō uocabit substitutus ar. l. quis C. de ipu. & al. sub. sed substitutō fideicō missa hēt locū post aditā hereditatē & sic post emolumentū quesitū heredibus quo cāu cessat ius accrescendi & iō suf ficit q̄ cōdictio extat in persona unius heredis ut d. l. cayo cū sy. & hāc sēsit ip semet bar. in d. l. cū ita. &.

166

Nota q̄ ll. que uolūt q̄ in donatiōe que fit eccle ab alio q̄ ab iperatore re quirat insinuatio a qngentis aureis §. l. illud C. de sacrosā. ec. nō uidet ualeē se cūdu ius canonicū secūdu quod ual& i distincte usq; ad oēm sūmā not. Hosti. & Io. an. & do. Anto. in c. si. de fi. instu. & pro eis allego c. sūt q. xvi. q. iiii. & c. si. ea que in cle. in fi. de con. & pōt assi gnari rō quia sicut in materia relictōr ad pias cās censet esse spūale ita q̄ ll. super illis disponētes nihil nālēt nisi q̄ tenus per canones sūt probate ut in c. re latū de testa & ex his pat& que not bar in repe. l. i. C. de sacrosā. ec. ita ēt dona tiones inter uiuos facte in piā cām ut i eccleis ut ar. in c. si. de re. ec. nō ali. facit quod hēt xii. q. i. & xvii. q. iiii. per totū quod serua apud te quia pulchrum & not. dictū.

De insinuatio

161

Nota unā doctrinā mirabilē q̄ ēptor q̄ tenet actōne personali ex ēpto ad tra dendū uacūā possessionē ēptori l. ii. & l. iiii. & l. ēptorē §. i. de ac. emp. liberat⁹ est ab illa actione ex illo solo q̄ ipē cō stituat se re uenditā noie emptoris pos sidere ita ten& glo. in l. ab emptione C. de pac. quā ibi ten& butri. & ēt bar. ad quod ēt fac glo. ultima in aūc. sacra C. si aduer. uen. & hoc probat ratione nā p talē actū constituti transfert uera & naturalis possessio in emptorē l. certe §. i. ff. de preca. & l. quedam mulier ff. de rei uendi. & l. quod in eo in principio

ff. de acqui. pos. ergo liberatus est uendi-
tor sicut per merā traditionē itē p hoc
facit l. rō in pnci. & l. emptorē §. i. & l.
iul. §. ex uendito ubi possessionē ff. de
ac. emp. predcā tñ intelligo qñ cōstitue-
bat uēditore tpe illius cōstituti possedi-
sse ciuilitē & naturaliter esse rē uēdi-
tā sināt hoc nō cōst & tūc obtinere dēt
emptor agens ut res sibi tradant. nā ex
quo fūdata est intētio emptoris qā con-
stat de uenditione dēt uenditor pro-
bat suā exceptionē propter traditōem
probatio enī dubia excessionis non rele-
uat ut in c. in pñtia de proba. cū sy. sed
ita est q licet cōst & de cōstituto nō cō-
stat q uenditor possideret rē illā tēpore
cōstituti ergo nō apparēt possessionē ēē
translatā in ēptorē ubi enī nō possidēs rē
aliquā cōstituit se cā meo noīe possiderē
ex illo cōstituto nulla possessio transfert
i me l. quis in prin. ff. de acq. pos. p hoc
allego quod not. ang. i l. quis §. i. ubi di-
cit q emptor q allāt p pactū cōstituti rē
sibi fuisse traditā & sibi quesitū fuisse
dominiū uel qī dominiū succūb & i rei
uenditione & publiciana nisi allegaue-
rit & probauerit uēditore possedisse il-
lā rē tempore cōstituti ita dicit se pluri-
es de scō obtinuisse & bene si uero con-
stat q tēpore cōstituti sola possessio ci-
uilis erat penes uenditorem tūc dubito
qd iuris sit tñ forte dici pōt q aut pos-
sessio naturalis erat penes aliū puta pe-
nes usurariū uel penes ēphiteorā & tūc
nō sit liberatus uenditor ar. l. ii. §. i. & l.
iii. ff. de act. emp. aut possessio erat ua-
cans puta in casu l. clā possidere §. nun-
dinas ff. de acqui. pos. & tūc sit libera-
tus uenditor si ēptor neglexerit adipi-
sci illā naturalē cū primū poterit nā ha-
bet pro tradita ex eo q p eū non stetit
ar. l. iuris ciuilis ff. de adi. & demon. sed
si ēptor nō potuit qā statī naturalis fu-
it p illū occupata credo q uenditor nō
sit liberatus ar. l. i. & l. iii. ff. de ac. ēpt.
cogita tamen super his.

168 Nota q ubicūq; aliqd deducat in sti-
pulatī. quod sit obscurū & electio seu
ut proprius loquat declaratio fit a pro-
missore qua scā nō pōt uariare ut ē tex.
secundū bar. in l. quicqd astringendū & sed
ne rursus ff. de uer. ob. posita gl. magna
post prin. secus est in electōe pprie ut
ibi no. & ex hoc inferē ad q. testis qui

post dictū perfectū nō pōt uariare &.

169 No. q unū est in obligatōe & unū ē
in ptāte soluēdi per lit. cont. p dīc ptās
soluēdi utputa dēs mihi x. & promisi-
sti mihi dare x. in frumento uel de fru-
mento certe x. sūt in obligatōe & frumē-
tū in ptāte soluēdi & lit. cont. p dīc po-
testatē soluēdi & precise cōpellit ad x.
casus est sing. i l. si qs stipulatus fuerit
x. i melle ff. de solu. & hoc dictū intelli-
ge qñ utiq; uenit ex dispōe hoīs sec⁹ si
uenit & ex dispōe l. & aliud ex dispōe
hoīs tūc qā post sniam nō p dīc ptās sol-
uēdi uide quod not. bar. i l. stipulatio-
nes nō diuidūt ff. de uer. ob. §. nouo re-
stat uer. iuxta predicta.

170 Nota q i actōe mandati cōtraria ue-
nit leuissima culpa ut casus sing. secun-
dū bar. q nō est alibi i l. seruus cōis §. q
uero ff. de fur. idē in actōe depositi cō-
traria ut ibidē est tex. q nō est alibi secū-
dū ipsū & propter hoc tene menti nā p
us dixisse oīa nā i deposito nō uenit ni-
si dolus & lata culpa no. i l. i. ff. de pos.
quod no.

171 No. q mora rei nocet fideiussori ut
l. mora rei ff. de uer. ob. quod limita nī
si post factā obligatōem p fideiussorē
reus fuerit i mora qā tūc nō nocet fide-
iussori ut est casus sing. & nō est alibi
secundū bar. in l. moras §. allegata.

172 Nota q si qs promittit aliquē tracta-
re ut filiū adiecta certa pena tenet ipsū
saltē emācipare de scō uel instituerē uel
exheredare alias cōmittit pena ut ē ca-
sus sing. secundū bar. ff. de uer. ob. l. qui-
dam cum filium imo quod plus etiā ē
exheredatus sine causa quod not.

173 No. q duobus casibus duo rei uidēt
inuiçē fideiubere respectu creditoris ēt
si nō egeret bñficio duorū reorū primo
qñ est actū expresse iter cōtrahētes l. re-
os C. de duo. re. secūd⁹ qñ est color que-
situs ff. ad mace. l. sed & iul. §. i. & ibi
tex. & dicit color quesitus qñ fit cā frau-
dandi ut d. l. iulianus §. i. & l. uir uxori.
ff. ad uelle. & ne. in d. l. reos.

174 Not. q fideiussor de iudicio sisti li-
berat lata snia ut est casus sing. secundū
bar. i l. grege §. & propter litem ff. de fi-
deius. qui quidem casus alibi nō reperit

175 No. q stipulatione non interuenien-
te potest fieri nouatio p quēcūq; trac-
tū l. si mandato meo §. si. ff. mand. q est

casus sing. licet stipulatio l. si. C. de no
ua. operes q. presūmebat esse factā no
uationē ēt si hoc nō ageret quod secus
est in alio contractu ut no. bar. in l. i. ff.
de noua. in ii. & in iiii. q.

te/16/17/18/19/20
Nota q. si querat an l. humanitatis
C. de ipub. que loq. i. mētecapto hēbit
locū in furioso & uidet q. nō nā nō pōt
negari q. nō sit l. noua exorbitas q. a tra
regulas cōes substitutionū itē nec ante
sine pncipis rescripto dū fieri poterat l.
ex fco ff. de uul. & pu. puta l. que loqui
tur de mētecapto nō hēt locū in furio
so l. furiosi C. de nup. & ibi bonus tex.
tū dic q. hēt locū in furioso ut ē tex. q.
nō pōt calūniari cōiuncta gl. in §. fi. l. i.
ff. de cura. furio. qui est tex. multū not.
quoad hoc.

111
h/tem
No. q. si quis pro aia instituit diuitē
quē pauperē esse credebatur ualeat illa uo
lūtas ut pia sed dēt auferri heredi & in
pios actus cōverti ut l. legatū ff. de usu
fruc. not. per bar. in l. i. C. de sacrosā. ec.
quod fac ad q. uulgatā que ē an fidei
cōmissarii ad eligēdos paupes elegerūt
diuites i quos pro aia fecerūt distributi
onē ualeat electio sed bona sūt auferen
da p epūm & in pios actus cōuertenda
alias secus quod not.

118
h/tem
No. q. hereditas ul bonorū possessio
delata infanti uel pupillo nō pōt sine
decreto iudicis repudiari ar. l. magis. §.
fūdū ff. de re. eo. & ita no. bar. i l. tutor
ff. de bo. pos. & sic uidet multū limitā
dus tex. i l. ii. §. tutor. ff. de suc. edi. sed
cū decreto iudicis possit solus tutor re
pudiare forte ita puto demū si ipubes nō
pōt cōfiteri ut q. ē infās alias uidet sua
uolūtas necessaria q. si requit i aditōne
hereditatis ut l. potuit de iur. deli. mul
tomagis in repudiatiōe sic multomagis
uidet limitandus tex. ad §. tutor & l. tu
tor. ff. de bo. pos.

119
Nota q. snia arbitri corrupti ualēt li
cet obstat exceptio doli l. iiii. C. de arbi.
& no. Innoc. in c. ab hoīe extra de ui. &
hone. cle. licet Io. dixerit cōtra ii. q. vi.
c. diffinitiva & c. uenales secus si cōtine
at expresse expressū errorē q. est nulla
sicut snia iudicis no. in l. diem §. stari
de. arbi.

180
h/tem
No. q. si pater hēns filiū pupillū di
cat hec uerba instituo filiū meū hēdē
& ipso moriēte relinquo oīa bona mea

titio uel substituo titlū ista substitutio
nō pōt esse uulgari. & pupillaris unde si
pupillus moriat post aditā hereditatē
& post cōpletos xiiii. annos nihil hēbit
substitutus secus si dixerit ipō moriēte
sine liberis ut sing. no. bar. i l. centurio
ff. de uul. & pu.

181
No. si patronus decedat pluribus her
edibus relictis ex disparibus portionibz
utputa uno ex dimidia alio ex tribz un
ciis aliis tribz ex tribus uncis dicit ius
prōnatus ēe apud quēlibz equaliter &
ius prestandi unde si unus fuerit pnta
tus ab aliis tribus & alius ab aliis duo
bus pntatus a tribz optinebit ut no. Ho
sti. Inno. & Io. an. i c. i. de iur. pa. idē mul
tomagis si testōr iussit heredibus eccle
siā cōstrui uel altare ordinari secus ue
ro ubi essent duo prōni & unus relinqt
unū heredē & alius plures nō tantū ua
lebit uox istius unius q. uox illoz plu
riū ut in cle. plures de iur. pa.

182
No. q. si testōr iubet eccliam cōstrui
uel altare & assignari ei tantā dotē illd
nunq. fit beneficiū ecclasticū nec acqui
tur ius patronatus nisi auctoritas epī in
terueniat ut no. Io. and. in c. ex insinua
tione de iur. pa.

183
No. q. mendicantes pnt de iure pro
moueri ad beneficia curata sicut alii ni
si qn trāsliuerūt ad ordines nō mēdicā
tes ut in cle. i. de re iudi. i glo. i uer. mē
dicantes. Itē quod ē mirabile q. isti fra
tres mēdicātes trāsliati ad ordinē nō mē
dicatiū nō possūt publice predicare qd
probat in d. cle. i. & no. gl. i uer. officia
& no. q. qlibz prima facie dicit cōtra.

184
No. q. ubi creditor petit debitum &
debitor cōfiteat partē nō sufficit ad hoc
ut cōstituāt i mora i parte confessata q.
creditor offerat se recepturū sed debet
dicere da mihi ita no. bar. in l. q. solidū
i princ. ff. de leg. ii. & est ratio q. sicut
in debitore ad hoc ut cōstituāt creditor i
mora requirit manualis oblatio non so
lū uerbalis l. qdā extimauerūt ff. si cer.
pe. & l. qui residuū C. qui po. i pig. ha.
ita in creditore qui debet se offerre ma
nualiter recepturū. sed uidet bar. cōfiteri
contrariū i l. si quis mihi bona ff. de ac
qui. here. & in §. si quis mādauit ubi ui
det tenere q. p ista uerba debitor consti
tuit i mora dicēdo extra iudiciū ego in
digeo illa pecunia. nec ob. si dicit quia

Mendicantes.

ibi loq̃ q̃n totū debitū erat liquidum
quia eadē deb& ēe rō ptis quoad ptem
sicut totius quoad totū & utrūq; dictū
puto utrū i calibus suis ut i l. tutor. §.
lucius ff. de usufructu unde ēe no. & p hoc
īducebat bar. ad q. de dñō famuli iniuri
ati qui dixit nunq̃ ītres domū meā nisi
facias talē q̃ audia nouū mō ille bon⁹
famulus iuit & occidit iniuriante an do
minus deat puniri tanquā mādās certe
fuit determinatū q̃ sic & ita unus mi
les fuit decapitatus ita ibidē no. bar.
& plus dico si dñs dixi ff& talia uerba
facias q̃ audia nouū expresse iubēdo
q̃ nō occidat tñ si eū occidit tenet mā
dati casus est no. in c. fi. de homi. li. vi.

185 No. q̃ in subsidiū quotiescūq; non
pōt hēri testes ītegrī seu habiles admit
tent testes nō idonei ne ueritas occulte
tur siue cā sit cīalis siue cīuili ex crīe
uero ne l ex cōtractu uel q̃ ut p̃bat i
l. diuus ff. de q̃. iūcta aūc. si dicat C.
de testi. & i c. for⁹ de uer. sig. itē p̃bat
i l. cōfessu §. super plag. C. de repu. & in
c. ueniēs lō z. extra de testi. & p̃bat i
c. i. i. fi. extra de re iudi. & in c. fi. & ibi
not. extra de testib. cogen. & in c. z. de
testi. hoc tñ deb& ītelligi sane nā si te
stes nō sūt idonei uel ex defectu fame
uel status ut q̃ sunt criminosi uel ifa
mes de iure uel de facto uel serui nō de
bēt admitti sine tormētis l. ob catmen
§. fi de testa. que ē canonizata x. q. iiii.
c. itē cīali uer. sināt & no. per glo. &
doc. i c. pe. de accu. & ten& lō. an i. c. cū
i cōtēplati. de iuteiuran. i antiquis lic&
tñ bar. senserit cōtrariū i l. ex libero ff.
de q̃. quia sicut i cā cīuili non sūt tor
quēdi liberi hoīes producti in testes ēe
uiles uel infames secus ē aūt q̃n testes nō
sūt idonei alio respectu q̃ noīe infamie
cris uel status quia tūc lic& admittant
in subsidiū admittunt sine tortura
d. l. ex cōsensu §. sup plag. C. de repu. &
in d. c. ueniens fac pro hoc rō c. uidet q̃
ma. accu. po. & c. cū dilecti de elec. & h
ultimū uidet de mēte do. Anto. in c. cū
sup & i c. cū a nobis de testi. lic& Inn.
senserit cōtra in c. ex litteris de trāfac.
ubi sēlit q̃ aduocatus i subsidiū admic
tat ut testis pro clientulo sed deb& tor
queri quod bene no.

186 No. unū notabile dictū bar. si ess&
uerū q̃ quotiescūq; ex statuto unius iu

dicis supiorē recōgnosētis iponit ali
pena que uenit parti applicāda nasce
actio que durabit āno tantū & dicef h
esse ius pretoriū. & pōt poni exēplū in
statuto episcopi uel legati uel marchio
nis ūl ducis p̃supposita ualitudie sta
tuti p dominū ut ponit bar. in l. una i
pn. ff. de uer. ob. & l. oēs populi ff. de
iusti. & iur. & in l. fi. ff. de pen. hoc aūc
dictū de iure nō uidet mibi uerū ēe si
pliciter nisi restringat ad iudices tēpora
les q̃ rōe dignitatis sue hēnt ptatē faci
endi statutū q̃ tūc substineri pōt q̃ i
taliū statutorum dicat esse ius preto
riū & iō si officiū eorū erit ānale nō du
rabit ultra annū si uero sit semestrie nō
durabit ultra sex menses iusti. de ppe.
& tēp. ac. in princ. sed si officiū usq; ad
uitā eorū durat ut est officiū epi uel
marchionis uel ad beneplacitū supior.
ut officiū legati tūc tale ius dicet cīui
le & sic actio oriens erit ppetua sicut si
nasceat ex statuto populi ut p̃bat i
sti. de perpe. & tēp. ac. §. allata a sensu
cōtrario. fac l. sufficit ff. de cōdi. & de.

187 No. q̃ lic& pcurator tutor uel cura
tor nō possit constituere procuratorē ad
lit. cont. siue agat siue cōueniat l. neq;
C. de procu. & c. i. extra de procu. li. vi.
& i l. i. §. i. ff. de procu. & ibi no. tñ sec⁹
est in p̃re sūmo admīstratore bonorū fi
lii l. i. C. de bo. ma. & hoc iō q̃a hēt pl⁹
iuris & fac fructus suos tanq̃ usufructu
arius ut no. bar. i d. l. neq; idē est in pre
lato uel clerico litigāte noīe ecclie uel
beneficii sui ut i c. petitio de p̃cu. idē
ēe puto in rectore hospitalis quāuis enī
ille equipet̃ tutori ūl curatori ut i cle.
quia cōtingit §. sināt de relig. dom. tñ
hab& plenius ius q̃ tutor ūl curator q̃a
pōt alere se & ēe suos ex bonis hospita
lis ut no. in d. cle. imo ēe puto q̃ hīs be
neficiū i cōmenda possit cōstituere p
curatorē ante litē cōtestatā q̃a talis pōt
uiuere sup̃tribus beneficii sicut prelat⁹
hīs titulū no. i c. nemo deiceps de elec.
li. vi. imo tenet ēe plus doc. ibi q̃ p̃ticu
laris de ecclia sit canonicus uel archidi
aconus pōt agere pro iuribus ecclie non
dico beneficii sui ipse cōstituere p̃cu
ratorē poss& ate litē cōtestatā no. doc. i
c. cū olim extra de testi. ubi ēe īmittūt
ad Spec. q̃ idē ten& ēe in duobus locis
secus forte dici pōt in yconomio in his

calibus i qbus poss& agere uel defende
re eccliam uacantē talis. n. nō poss& cō
stituire procuratorē ante litē contestatā
hab& enī debile ius sicut tutor ūl cura
tor n̄ enim pōt alere se & suos sūptibus
beneficii ut i c. cū nos de offi. or. & no.
bene quia a paucis sunt tacta.

188 No. sing. dictū bar. si uerum ess& q
quotiescūq; testes sūt recepti in uno iu
dicio civili ordinario & plenario p̄bant
eorū attestatōes iter easdē p̄sonas i alio
iudicio civili & plenario lic& fiat ad di
uersū finē a primo & ita not. in l. ii §. i.
ff. ui bo. rap. ex. quo seq̄r q attestatōes
testiū receptorū in actōe furti probabū
tur actōe furti ēt contra. sed cōis opinio
ē i cōtrariū qā acta probatoria & snia p̄
cedunt a pari. l. sed & si possessori §. si.
de iureiuran. & c. iter dilectos §. porro
de fi. instru. & no. Inno. in c. cām que ex
tra de testi. sed ita ē q snia lata sup cō
dictōe furtina nō prodest neq; noc& ad
plenū in actōe furti nec ē cōtra cū uari
et finis agendi l. cū querit & l. se. & l.
an eadē ff. de exce. rei iur. ergo idē dēt ēē
i actis probatoriis c. cū cām & c. cū i tua
& c. ueniens el ii. de testi. & hoc idē te
nēt doc. i c. cū cām el i. & c. ueniēs de te
sti. & hoc uidet de mēte ipsiusmet bar
i aūc. q semel C. de proba. ubi sentit q
si ex centū petii p̄tem puta x. attestatō
nes recepte in cā illa nō prosūt neq; no
cent in illa parte. s. in aliis nonaginta
quod bene not.

189 No. q priuilegiū quod hēt mulier i
dote ut preferat creditorib⁹ ateriorib⁹
habētibus tacitā ypothecā de quo in l.
assiduis C. qui po. in pig. ha. hab& locū
non solū in dote data sed ēt in cōfessa
ta qn̄ elapsa sūt tēpora i que poterat op
poni exceptio nō numerate dotis & ita
no. bar. in d. l. assiduis allāt gl. i l. si q
post hoc C. de bo. dān. sed aduertēdū ē
ad praticā qā lic& elapsa sunt tpa cōtra
maritū cōfitemtē dotē si tamē creditois
hūnt iustā ignorantia dicte dotis con
fessate potuerūt petere restitutōnem ex
illa clā generali & sic opponere excepti
onē non numerate dotis l. pe. C. de non
nu. pe. iūcta gl. in l. in cōtractibus i p̄n.
eo. ti. & gl. ubi in uer. petitus iūcta glo.
in l. sicut C. de prescrip. xxx. an. & quod
ibi no. per bar. similiter ēt uidet tenere
bar. in d. l. assiduis q si maritus fuit cō

fessatus dotē & renūtiavit exceptōi de
dote nō numerata supposita ualitudine
exceptionis puta qā sit firmata iuramē
to habebit mulier priuilegiū ut d. l. assi
duis sed mihi uidet q illa renūtiatio
mariti non hab& preiudicare creditori
bus quo minus i tēpora legitima n̄ pos
set opponere exceptōem nō numerate
pecunie p d. l. pe. & l. si unus & l. si an
te omnia. ff. de pac.

190 No. q hoc uerbū hereditas delatū sū
mit duobus mōis. s. stricte & large stric
te sūmit qn̄ heres pōt adire & repudia
re illā itē q nullū ipedimētū ex parte
ipsius hereditatis nec ēt ex parte p̄sone
heredis & sic deb& itelligi tex. i l. dela
ta ff. de uer. sig. & pro hoc bene fac tex.
i l. i §. furiosi ff. de su. e. li. ubi tex. sonat
q lic& hereditas uel bonorū possessio
pure offerat heredi furioso tñ nō dicit
ei delata proprie qā est ipedimētū in p̄
sona heredis q nō pōt agnoscere eam itē
pro hoc est glo. no. i l. is qui heres i p̄n.
ff. de acqui. here. z. mō dicit delata lar
ge. s. qn̄ hereditas pure se offert ex testō
uel ab intestato ipedimētū tñ est in p̄so
na heredis ut qā ignorat uel est infamis
uel furiosus & hoc mō sūmit in l. si ifā
ti & l. cū antiquoribus C. de iur. deli. & i
hoc mō tangit p bar. i l. is pōt de acqui.
here. lic& hūc articulū clare nō determi
net & p hoc seq̄r q si stat^m dicat q ois
hereditas delata si heres morit qn̄cūq;
aū aditā hereditatē trāsmittat ad quos
cūq; eius heredes hēbit locū solū i herē
ditate stricte delata cū illud stat^m sit
exorbitās & cōtra ius cōe l. i. §. i. nouissi
mo C. de cadu. tol. constat aut q i mate
ria exorbitati seu stricte si repetit unū
uerbum habens duo significata. unum
strictū & aliud largū stricto tñ itelligi
dēt in c. rodolphus de rescrip. fac insti.
qui. dat tu. pos. §. si. & l. si furiosi C. de
nup. & ita fuit cōsultum per omēs doc.
italie i cā quasi propria tene bene mē
ti s. dicta.

191 No. q si q sūit spoliatus oibus bo
nis suis uel maiori parte nihilominus
pōt cōueniri civilē ab aliis qā titio nec
pōt spoliatiōis exceptōem opponere ut
est cāus no. in l. si te bonis C. de iur. de
lib. ubi tamē dic bar. esse secus de iure
canonico per c. i. de resti. spol. li. vi. sed
mihi uidet q minus bñ dixit qā illud

c. bone permittit opponi exceptionē spoliationis facta a tertio qñ reus criminaliter accatur non aut quādo civiliter cōuenitur quod est bene notandum.

legum 192 No. q̄ i legatis conditio cālis retto trahit sicut in cōtractibus ut uidet̄ ēē tex. in l. qui balneum §. sed si heres ff. q̄ po. in pig. habe. licet & bar. uideat̄ sensis se contrarium in pluribus locis. s. in l. si filius in prin. de uerb. ob. & in l. cassi ff. de usucapi.

197 No. q̄ usurari sunt infames etiā iur. civilis infamia ut l. improbum C. de his qui not. infam. ubi bar. hoc tenet & idem tenet do. Anto. in c. raynutius extra de testi. ubi dixit hoc fuisse obtentū q̄ si frater instituit usurarium fratre preterito potest frater rūpere per querelam in officiosi testamenti per l. si fratres C. de inoffi. testa. quod not. & eorum libri non faciunt fidem nisi cōtra se & suos heredes ut in c. i. de usur. li. vi. si autē peniteant infamiam relinquunt de iur. canonico hoc no. bald. in l. cassius ff. de sena. & hoc idem dixi in notabili. l.

199 No. q̄ facultas delectandi non est variabilis l. quicquid astringende in princ. z. responso secundum unum exemplū ff. de uerb. obli. ubi est casus singularis. secundum doctores q̄ facultas eligendi etiam post sententiam est variabilis l. eum qui certarum eo. ti. sed contra primum dictum de dicto est casus in l. qui ex pluribus eo. ti. secundum glo. sed bar. ibi dicit q̄ loquit̄ in electione sed hoc nō est uerum quia ibi stipulatus fuit fundum seglianum & plures fundos habebat eiusdem nominis unde dixit ibi tex. cum nō appareat quis fundus sit in stipulatione deductus erit in electione promissoris quem uelit dare unde si pōderet̄ fuit censum de certo fundo licet non fuerit expressa alia nota demonstrationis. preterea uellem differentiam uidere inter istos casus si cum fundum seglianum stipulor & plures habeo seglianos & cum stipulor sticchum & plures habeo sticchos nescio uidere sed do. Io. de belui. dicebat q̄ in l. qui ex plurib⁹

fuit stipulatus unum fundum seglianū de tuis & sic incertum de certis cogita.

195 Nota q̄ licet paupertas non impedit obligationem nec actionis exercitiū l. continuus §. illud ff. de uerb. obli. tamen mora impedit committi gl. est no. in l. quod te ff. si cert. pe. Item etiam impedit committi penam in spiritualibus per. Inno. in c. pe. in glo. extra de offic. dele. Item excusat̄ propter paupertatem omittens prosequi appellationem ut nō dicat̄ deserta nec ipō iure sibi currit tēpus per. Innoc. in c. ex ratione extra de appella. & Gnil. de cu. in l. precipimus & super his de appe. quod bene no.

paupe & ex nō fat

Illustris doctoris domini Mathei Matefillani Bononiensis notabilia diligentissime correcta & per magistrum Andream portiliam parmae impressa expliciunt.

DEO GRATIAS
AMEN

